PERTTULAN
LUONTO JA MAISEMA

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ● Ympäristösuunnittelu Ok ● Nurmijärven kunta

Heinäkuu 2003

PERTTULAN SELVITYSALUEEN LUONTO JA MAISEMA

SISÄLLYS

1. JOHDANTO **2**

2. TIETOLÄHTEET **2**

3. MENETELMÄT **2**

3.1. LUONTOSELVITYS 2
3.2. MAISEMASELVITYS 4
3.3. OSA-ALUEJAKO 5

4. ARVOKKAAT LUONTO- JA MAISEMAKOHTEET **6**

4.1. LUONNOLTAAN ARVOKKAAT ALUEET 7
4.2. ARVOKKAAT KALLIOALUEET 10
4.3 ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET 14

5. LUONNON JA MAISEMAN PIIRTEET **18**

5.1. MAAPERÄ JA VESISTÖT 18
5.2. ASUTUS JA MAISEMA 18
5.3. OSA-ALUEET 19
Osa-alue 1 ..... *19*
Osa-alue 2 ..... *19*
Osa-alue 3 ..... *20*
Osa-alue 4 ..... *21*
Osa-alue 5 ..... *22*
Osa-alue 6 ..... *23*
Osa-alue 7 ..... *24*
Osa-alue 8 ..... *25*
Osa-alue 9 ..... *26*
Osa-alue 10 ..... *27*
Osa-alue 11 ..... *28*
Osa-alue 12 ..... *29*
Osa-alue 13 ..... *30*
Osa-alue 14 ..... *31*

6. LÄHDEVIITTEET **32**

LIITTEET:

Liitekartta 1. Perttulan arvokkaat luontokohteet.
Liitekartta 2. Perttulan maisemakohteet.
Liitekartta 3. Perttulan kyläkallioiden luonto- ja maisema-arvot
Liitekartta 4. Perttulan osa-alueet ja ympäristöluokitus

1. JOHDANTO

Perttulan selvitysalue sijaitsee Nurmijärven kirkonkylän länsipuolella. Selvitysalueen eteläraja kulkee Valkjärven pohjoispuolelta. Idässä raja kulkee Hongisojan länsipuolelta Röykän taajaman suuntaan. Pohjoisraja kulkee Röykän eteläpuolelta Nummenpään suuntaan. Länsiraja noudattaa Perttulan ja Nummenpään peltoaukeiden sekä Perttulan ja Lepsämän peltoaukeiden välistä metsäselännettä. Perttulan kylätaajama sijaitsee selvitysalueen keskellä. Selvitysalueen pinta-ala on noin 36 km^2. Miltei puolet siitä on peltoa.

Perttulan selvitysalueen luonto- ja maisema -raportissa esitellään alueen arvokkaat luonto- ja maisemakohteet. Luontoa ja maisemaa käsitellään osa-alueittain. Osa-aluekuvausten yhteydessä esitellään myös luonnonolojen ja maisematekijöiden perusteella tehty ympäristöluokitus ja annetaan suosituksia maankäytön suunnitteluun.

Nurmijärven kunta tilasi Perttulan selvitysalueen ympäristöselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Selvitys on tehty yhteistyössä Ympäristösuunnittelu Ok:n kanssa.

2. TIETOLÄHTEET

Nurmijärven luonnosta ja maisemasta on aiemmin tehty useita selvityksiä. Koko kunnan kattavia ovat olleet mm. pienvesiselvitys (Nironen 1990), ympäristö- ja luontokohdeinventointi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991), kallioselvitys (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) sekä Nurmijärven maisemainventointi ja kulttuurimaisemaselvitys (LT Konsultit Oy 1997). Kuntakohtaiset selvitysten lisäksi Nurmijärven arvokkaita luontokohteita on kartoitettu valtakunnallisten selvitysten, mm. luonnonsuojelulain luontotyyppi-, perinnemaisema- ja kallioalueinventointien yhteydessä.

Aiempien selvitysten lisäksi tietoja uhanalaisista lajeista ja arvokkaista luontokohteista on saatu kunnan ympäristötoimelta ja Uudenmaan ympäristökeskukselta. Työn aikana on haastateltu Nurmijärven kunnan luonnonoloja tuntevia henkilöitä. Käytetyt lähteet ja haastatellut henkilöt on lueteltu raportin lopussa.

3. MENETELMÄT

3.1. LUONTOSELVITYS

Luontoselvitystä tehtäessä koko selvitysalue käytiin maastossa pääpiirteisesti läpi lukuun ottamatta peltoja ja piha-alueita. Mahdolliset, luonnoltaan arvokkaat kohteet inventoitiin tarkemmin. Näitä olivat mm. ojittamattomat suot, puustoiset metsäalueet, kallioalueet, purot ja muut pienvedet. Kohteiden paikallistamisessa käytettiin apuna aiempia selvityksiä, haastattelutietoja sekä kartta- ja ilmakuvatulkintaa. Myös kaikki aiemmin luonnoltaan arvokkaiksi todetut kohteet tarkastettiin maastossa. Maastotyöt tehtiin heinä–elokuussa 2002. Työhön käytettiin seitsemän maastotyöpäivää.

Luontokohteista merkittiin muistiin luonnon- ja maiseman yleispiirteet, kasvillisuuden yleis- ja erityispiirteet, alueelle tyypilliset kasvilajit sekä ihmisen vaikutus kohteeseen.

Lisäksi tavanomaisesta poikkeavat lajihavainnot tai kasvillisuustyypit merkittiin muistiin. Kohteet rajattiin maastossa 1:10 000 -mittakaavaiselle kartalle. Maastotyöt tekivät FM Esa Lammi ja LuK Pekka Routasuo Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä.

Liito-oravaselvitys

Selvitysalueelta löydettiin heinä–elokuussa 2002 tehdyssä luontoselvityksessä liito-oravan papanoita yhdestä paikasta. Liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä todettiin useassa muussa paikassa. Liito-oravan jätösten etsimisen kannalta epäedulliseen aikaan tehdyissä maastoselvityksissä alueita ei kuitenkaan voitu varmistaa liito-oravan asuttamiksi. Alueet ovat kuusikkoisia, hakkuilta melko hyvin säästyneitä sekametsiä, joissa kasvaa runsaasti haapoja ja jonkin verran leppiä.

Liito-oravalle soveliaiksi arvioidut kohteet tarkastettiin 21.3.2003 (selvitysalueen keski- ja itäosa / Esa Lammi) ja 2.4.2003 (länsiosa / Pekka Routasuo). Tarkastetut alueet sijaitsevat selvitysalueen kaakkoiskulmassa Antinsuon pellon lounaispuolella, Perttulan pohjoispuolella seurojentalon ja Laapanmäen välisellä metsäkannaksella (kaksi kohdetta), Sahamäen länsipuolella Metsähaan alueen etelä- ja keskiosissa sekä selvitysalueen länsireunassa Nummenpään–Henriksdahlin alueella (neljä kohdetta).

Kohteilta pyrittiin löytämään mahdolliset liito-oravan oleskelu- ja ruokailupuut etsimällä sopivien puiden ja puuryhmien alta liito-oravan papanoita. Alueilta tarkastettiin kolopuut, haaparyhmät, nuoret haavikot (läpimitta vähintään 10 cm) sekä järeiden, ympäristöä kookkaampien kuusten ja suurten leppien aluset. Papanoiden perusteella varmistetut ruokailupuut ja kolopuut merkittiin kartalle.

Liito-oravan elinalueet rajattiin papanapuiden ja ruokailupuiksi soveltuvan lehtipuuston perusteella. Todellisuudessa liito-oravan elinalue voi olla huomattavastikin suurempi kuin karttoihin on rajattu.

Kohteiden arvottamien

1. Kansainvälisesti arvokkaat alueet (K)

Alueet jotka on arvioitu kansainvälisten arviointikriteerien perusteella kansainvälisesti arvokkaaksi, esim. Natura 2000 -alueet tai kansainvälisesti tärkeät linnustoalueet eli ns. IBA-alueet.

2. Valtakunnallisesti arvokkaat alueet (V)

Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyypit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu valtakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joissa on valtakunnallisesti uhanalaisia luontotyyppejä ja lajeja.

3. Maakunnallisesti arvokkaat alueet (M)

Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyypit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu maakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joissa on maakunnallisesti uhanalaisia luontotyyppejä ja lajeja.

4. Paikallisesti arvokkaat alueet (P)

Kohteella on paikallisesti harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppejä ja lajeja.

Kallioalueet

Kallioalueiden arvotuksessa käytetään Nurmijärven kallioselvityksen luokitusta (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992). Kallioselvityksessä inventoidut kallioalueet on luokiteltu kolmeen arvoluokkaan. Luokituksessa on arvioitu maisemaa, geologiaa, kulttuurihistoriaa ja luonnonoloja. Kallioselvityksestä on otettu tähän selvitykseen mukaan arvoluokkaan 1 (arvokas kohde) ja 2 (merkittävä kohde) luokitellut kallioalueet. Kallioalueiden rajaus noudattaa pääpiirteissään kallioselvityksessä tehtyjä rajauksia. Kohdekuvauksen yhteydessä on arvioitu kallioselvityksen jälkeen tapahtuneet muutokset ja niiden vaikutus kallioalueen merkittävyyteen.

Suositukset

Kaikille arvokkaille luontokohteille on yleisenä suosituksena se, että alueelle ei ohjattaisi uutta rakentamista. Lisäksi alueiden hoidossa ja käytössä tulisi ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät luontotyypit ja lajit. Jos kallioalue on merkitty muutosta sietäväksi alueeksi, tämä tarkoittaa mahdollista uudisrakentamista, mutta ei kiviaineksen louhintaa..

3.2. MAISEMASELVITYS

Maisema-arvoja on tarkasteltu aiempien selvitysten ja elo-syyskuussa 2002 tehtyjen maastokäyntien perusteella. Ennen maastokäyntejä koko selvitysalueelta tehtiin kartalle alustava osa-aluejako, jota tarkennettiin maastossa. Maastokäynneillä pyrittiin saamaan yleiskuva erilaisista maisematiloista valokuvaamalla sekä kirjaamalla ominaispiirteitä 1:20 000-mittakaavaiselle kartalle. Painopistealueita olivat viljelyaukeat sekä rakennettu ympäristö. Joillakin kalliometsäalueilla käytiin arvioimassa virkistyskäyttöä. Myös maisemallisesti merkittävät niitty- ja laidunalueet rajattiin kartalle.

Maiseman arvojen luokittelu perustuu museoviraston ja ympäristöministeriön inventoinneissa määriteltyihin periaatteisiin, joita on käytetty myös Nurmijärven maisemainventoinnissa ja kulttuurimaisemaselvityksessä (LT Konsultit 1997). Maisema-arvojen tulkitsemisessa on keskitytty kolmeen asiakokonaisuuteen: kulttuuripiirteisiin (rakennettu ympäristö, viljely- ja laidunalueet), maisemakuvaan sekä luonnonpiirteisiin. Arviointikriteereitä ovat olleet harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, yhtenäisyys, kerroksellisuus ja monipuolisuus, liittyminen ympäristöön ja historiallinen merkitys. Eniten on kiinnitetty kuitenkin huomiota maisema-alueen tai osa-alueen luomaan kokonaisuutteen, eikä pisteitä ole annettu erillisille kriteereille.

Perttulan selvitysalueella maisema-alueet on jaoteltu valtakunnallisesti arvokkaiksi (V; valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö), seudullisesti arvokkaiksi (S), paikallisesti arvokkaiksi (P; Nurmijärven kannalta arvokas tai merkittävä) ja merkittäviksi (M; selvitysalueen kannalta merkittävä). Maastokäynneillä kartoille rajattu maisemallisesti merkittäviä laidunalueita.

Alueen kulttuuriarvoja on maastokäyntien lisäksi arvioitu Nurmijärven maisemainventoinnin ja kulttuurimaisemaselvityksen, vanhojen karttojen sekä Erkki Härön Nurmijär-

ven kulttuurimaisema (1985) perusteella. Luetteloidut rakennukset on mainittu arvokkaat maisema-alueet kohdassa.

Maisemaselvityksen on tehnyt maisema-arkkitehti Eeva Eitsi Ympäristösuunnittelu Ok:sta.

3.3. OSA-ALUEJAKO

Selvitysalueen osa-aluejako perustuu maisematiloihin. Perusjaottelu on seuraava: avotilat eli viljelyaukeat, puoliavoimet eli rakennetut ympäristöt ja suljetut tilat eli metsäiset alueet. Joissakin tapauksissa on alueita rajattu selvyyden vuoksi myös rakennettujen elementtien, kuten teiden, mukaan.

Alueet ovat yleensä laajoja kokonaisuuksia ja niihin sisältyy useita ja eri tyyppisiä luontoon, maisemaan, kulttuurihistoriaan ja rakennettuun ympäristöön liittyviä erityispiirteitä. Rajauksissa noudatettiin seuraavia periaatteita:

- Avotilat on rajattu omiksi osa-alueikseen. Pienet pellot ja niityt tai jo käytöstä poistuneet pellot on rajattu laajempien metsäkokonaisuuksien tai niihin liittyvien viljelyssä olevien peltojen osaksi.

- Vaikka laajojen avointen maisematilojen reunat liittyvät rajaavina vyöhykkeinä avotiloihin, reunametsät ja reunavyöhykkeet on usein rajattu omiksi osa-alueikseen, koska ne ovat maisemaltaan ja rakenteeltaan erilaisia ja niihin liittyvät suositukset eroavat usein avotiloihin liittyvistä suosituksista.

- Yhtenäisen rakennetun ympäristön muodostamat laajemmat kokonaisuudet on rajattu omiksi osa-alueikseen. Erillistilat on rajattu joko osaksi niihin liittyviä peltoalueita tai metsäalueilla osaksi ympäröivää metsäalueetta.

- Yhtenäiset kalliometsäselänteet tai laajemmat rakentamattomat metsäalueet on rajattu omiksi osa-alueikseen.

3.4. ALUEIDEN LUOKITTELU JA SUOSITUKSET

Alueet on luokiteltu kolmeen luokkaan luonto-, maisema-, kulttuuriympäristö- ja virkistyskäyttöarvojen perusteella. Luokkaan I kuuluvat arvokkaat luontokohteet, valtakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset ympäristöt, seudullisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet, arvokkaat kallioalueet sekä maisemallisesti arvokkaat lakialueet tai alueet joihin liittyy useita arvoja. Luokkaan II kuuluvat luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön tai virkistyksen kannalta merkittävät alueet. Luokkaan III kuuluvat muut alueet.

Luokittelu on tehty yleiskaavatasolle ja se viittaa alueille mahdollisesti osoitettavaan uudisrakentamiseen. Osa-alueille on annettu suositukset osayleiskaavan laadintaa varten. Mahdolliset lisäselvitystarpeet (esim. rakennushistorialliset inventoinnit) on myös kirjattu suosituksiin. Tarkempia rakennustapaohjeita ei ole annettu, mutta joitakin suosituksia esitetään mahdolliselle uudisrakentamiselle.

Suositukset

Luokitteluun liittyvät yleissuositukset ovat seuraavat.

Luokka I: muutoksille herkät alueet

Luokkaan I rajatut alueet ovat eri tavoin herkkiä muutoksille. Luokkaan I rajatuille arvokkaille luontokohteille ja niiden lähiympäristöön ei tule osoittaa uudisrakentamista. Kulttuurimaisemassa luokkaan I rajatuille arvokkaille pelto- ja niittyalueille ei tulisi rakentaa uudisrakennuksia, mutta niiden perinteisen maankäytön jatkuminen on toivottavaa. Joillakin arvokkailla, luokkaan I rajatuilla kulttuurimaisema-alueilla on peltoalueiden keskellä rakennettuja metsäsaarekkeita ja tuolloin esim. tilakeskukseen liittyvä pienimuotoinen täydennys- tai lisärakentaminen on mahdollista perinteiseen rakentamistapaan ja maisemaan soveltuvalla tavalla. Jos laajemmat rakennetun ympäristön alueet on rajattu luokkaan I, tarkoittaa se lähinnä sen alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämistä. Tämä edellyttää arvokkaiden rakennusten ylläpitoa ja kunnostamista sekä ympäristön hoitoa. Arvokkaille kallioalueille ja maisemallisesti arvokkaille lakialueille ei tulisi ohjata uudisrakentamista.

Luokka II: muutosta jonkin verran sietävät alueet

Luokkaan II rajatuille peltoalueille voidaan osoittaa uudisrakentamista esimerkiksi pellon ja metsän reunamille, jolloin avointa pelto-, niitty- tai nurmialuetta voidaan edelleen jättää peltoaukean keskelle. Tällöin maiseman ominaispiirteet säilyvät. Jos peltoa rajaavaan metsäreunaan on osoitettu luokkaa II, tulisi mahdollinen pienimuotoinen uudisrakentaminen sijoittaa siten, että reunapuustoa säilyy. Jos rakennetun ympäristön kokonaisuus on merkitty luokkaan II, sen ominaispiirteet tulisi säilyttää ja mahdollisen täydennysrakentamisen sopeutua alueen rakennustapaan. Luokan II luontoalueilla tulisi osoittaa vain vähäistä uudisrakentamista esim. nykyisten teiden varsille, jolloin kohteen merkitys luonto-, maisema- ja virkistysarvojen kannalta säilyisi.

Luokka III: muutosta sietävät alueet

Luokkaan III kuuluvat alueet, jotka sietävät maiseman ja luonnon kannalta muutoksia. Alueilla ei ole sellaisia luonnon ja maiseman erityispiirteitä, jotka määräisivät rakentamisen sijoittumista ja määrää.

4. ARVOKKAAT LUONTO- JA MAISEMAKOHTEET

Aiemmissa selvityksissä luonnoltaan arvokkaiksi todettuja kohteita selvitysalueella oli kaikkiansa neljä (luku 4.1.). Kunnan kallioselvityksessä arvokkaiksi tai merkittäviksi luokiteltuja kohteita on selvitysalueella 14, kun Perttulan kyläkalliot tulkitaan yhdeksi kokonaisuudeksi (luku 4.2.). Osa kallioalueista ulottuu selvitysalueen ulkopuolelle. Kallioaluerajausten sisällä olevat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet esimerkiksi kalliokedot, lehdot, purot, suot ja lammet on rajattu seuraavassa esityksessä omiksi alueikseen.

Nurmijärven maisemainventoinnissa ja kulttuurimaisemaselvityksessä (LT Konsultit 1997) on selvitysalueella seudullisesti arvokkaiksi alueiksi mainittu 3 aluetta ja paikallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi on luokiteltu 2 aluetta ja paikallisesti merkittäväksi 1 alue. Luetteloituja perinnebiotooppeja selvitysalueella on 1 kohde.

Luonnontilansa menettäneet kohteet

Selvitysalueen länsirajalla sijaitseva Vehkaoja on ollut paikallisesti arvokas kasvillisuuskohde (Nironen 1990). Ojan varsi ja sen lähiympäristö on hakattu paljaaksi joitakin vuosia sitten. Kohde on menettänyt kokonaan luontoarvonsa.

Aiemmissa inventoinneissa Perttulan ainoaksi kasvillisuudeltaan merkittäväksi niityksi todettu, Raivan niitty (LT-Konsultit 1997), on ilmeisesti jäänyt uudisrakentamisen alle ja siten sen arvo on menetetty.

Myös muut Perttulan alueen luontokohteet ovat kärsineet viime vuosina tehdyistä hakkuista. Niiden luontoarvot ovat kuitenkin osittain säilyneet, ja niitä voidaan edelleenkin pitää luonnonoloiltaan arvokkaina. Joidenkin kohteiden rajausta jouduttiin luonnonarvojen heikentymisen takia supistamaan.

Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit

Liito-oravan käyttämä kolopuu löytyi kesän 2002 maastotöissä Perttulan lounaispuolelta Sahamäen metsäalueen eteläosasta (kohde L21). Samalta paikalta ja muutama sata metriä pohjoisempaa löydettiin liito-oravan papanoita myös maaliskuussa 2003. Liito-oravaselvityksessä todettiin lisäksi kolme liito-oravan asuttamaa metsäaluetta selvitysalueen länsirajan tuntumasta (kohteet L22–L24). Muilta tarkastetulta alueilta ei löydetty merkkejä liito-oravasta.

Liito-oravaa koskevat Euroopan yhteisön luontodirektiivin lajisuojelun erityissäännökset. Nämä säädökset on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain 49 §:ssä, jonka mukaan luontodirektiivin liitteessä IV(a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden selvästi luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Liito-oravat tarvitsevat pesäpaikoiksi kuusten suojaamia puiden koloja, pönttöjä tai oravan pesiä. Lisäksi liito-orava tarvitsee eri-ikäistä lehtipuustoa ruokailuun. Erityisesti haapa ja lepät ovat liito-oravan suosimia ruokailupuita. Liito-oravien lisääntymispaikkojen ja lehtipuustoisten ruokailumetsiköiden välillä olisi oltava puustoinen yhteys. Alueella, jossa liito-oravien tiedetään elävän, tulee suunnittelussa ottaa huomioon edellä mainitut tekijät, jotta liito-oravan säilyminen aluetta rakennettaessa olisi mahdollista.

4.1. LUONNOLTAAN ARVOKKAAT ALUEET

Perttulan selvitysalueella on viisi paikallisesti arvokasta luontokohdetta sekä neljä liito-oravan esiintymisaluetta. Kohteiden rajaukset ovat liitteessä 1.

L1. Huhdanmäen pähkinälehto (arvoluokka P)

Huhdanmäen itärinne on lehtomaista kangasta, jossa kasvaa kymmeniä kookkaita pähkinäpensaita. Puusto on paikoin varttuvaa kuusikkoa, paikoin harvennettua ja paikoin aukoksi hakattua. Parhaiten on säilynyt kohteen pohjoisosa. Heinittyneitä hakkuuaukkoja on etenkin Huhdanmäen ylärinteellä. Myös Huhdanmäen etelärinne on hakattu. Osa pähkinäpensaistakin on kaadettu hakkuiden yhteydessä, mutta pensaat ovat vesoneet uudelleen. Itärinteen kalliopaljastumien alla kasvaa joitakin nuoria metsälehmuksia.

Muutoin kasvillisuus on lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. sinivuokko, imikkä, lehtokuusama, jänönsalaatti ja käenkaali ovat runsaita. Pohjoispään kosteassa painanteessa kasvaa myös kotkansiipeä ja lehtopähkämöä.

Huhdanmäen lehtomainen kangasmetsä on luokiteltu merkittäväksi pähkinäpensaan esiintymäksi (Huhdanmäen lehtomainen kangasmetsä; Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991). 1990-luvulla tehtyjen hakkuiden takia kasvillisuudeltaan arvokkaan alueen rajausta on supistettu eteläosastaan, jolloin laajin hakkuualue, jossa pähkinäpensaita kasvaa niukasti, jää rajauksen ulkopuolelle.

L2. Lepolan puro (arvoluokka P)

Lepolan puro on selvitysalueen koilliskulman tekolampeen laskeva metsäpuro. Puron varrella on saniaislehtoa ja ruohokorpea. Puronvarressa kasvaa myös useita harvinaisia kasvilajeja (Nironen 1990). Selvitysalueen puolella puroon on padottu pieni lampi. Lammen rannalla on vanhahko saunarakennus. Ympäristö on käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa. Puronvarressa kasvaa lehtipuustoa, jonkin verran saniaisia ja lehtopähkämöä. Kasvistollisesti merkittäväksi rajattu alue jää selvitysalueen ulkopuolelle. Alue on viime vuosina hakattu lähes paljaaksi.

L3. Raivankallio (arvoluokka P)

Raivan tilan eteläpuolisessa metsäsaarekkeessa sijaitseva Raivankallion alue on luokiteltu 1990-luvun alussa arvokkaaksi luontokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991). Alueen erityispiiteinä mainitaan kalliota reunustavat lehmusmetsiköt ja kallioalueen pohjoispuolinen lehtokorpi.

Koko Raivankallion alue on hakattu joitakin vuosia sitten paljaaksi. Myös kallion pohjoispuolinen lehtokorpi on hakattu paljaaksi. Hakatut alueet kasvavat nykyisin tiheää lehtipuuvesakkoa ja korkeaa heinää. Loivapiirteisen kallion lakialue ja osa kalliorinteessä kasvaneista lehmuksista on säästetty hakkuissa. Myrskytuulet ja lumi ovat riepotelleet suojattomaksi jääneitä lehmuksia ja osa puista on kärsinyt tuhoista. Kallion koillispuolella oli elokuussa 2002 jäljellä viitisentoista runkopuuksi varttunutta lehmusta, kallion itäpuolella kymmenisen nuorehkoa lehmusta ja länsipuolella kolmen lehmuksen ryhmä. Lehmuksen kantovesoja on muutamin paikoin. Alun perin lehmuksia on kasvanut kallion itäpuolella viitisenkymmentä. Alkuperäistä lehtokasvillisuutta on runsaasti jäljellä etenkin itärinteellä, jossa kasvaa mm. vaahteran taimia, koiranheittä, näsiää, kevätlinnunhernettä ja sinivuokkoa.

Kallion pohjoispuolinen lehtokorpi on menettänyt luonnonarvonsa ja muuttunut hakkuiden jäljiltä tiheäksi haapa- ja pihlajavesakoksi. Kallion laella pesi nuolihaukka kesällä 2002.

Raivankallio rinnemetsineen on metsälehmuksien ja muun lehtokasvillisuuden takia luokiteltavissa paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi. Kohteen rajausta on supistettu alkuperäisestä: arvokkaaksi voidaan luokitella kallion lisäksi sen rehevimmät lehtorinteet metsälehmuksineen.

L4. Suonojan lehmuskasvusto (arvoluokka P)

Suonojan tilan itäpuolella on laajahko, muutaman vuoden takainen siemenpuuhakkuu. Aukean itäreunassa pohjoiseen kääntyvän metsätien länsipuolella on pieni lehmusesiintymä, jossa kesällä 2002 kasvoi toistakymmentä runkopuuta ja kymmenkunta kantovesaryhmää. Suurin lehmuksista oli runsaan 15 metrin korkuinen. Kasvupaikka on tuoretta tai lehtomaista kangasta, jonka maitohorsma ja lehtipuuvesat ovat vallanneet hakkuun jälkeen.

Hakkuun laidassa sijaitseva lehmusryhmä on paikallisesti arvokas kohde, mutta ei hakkuiden jäljiltä täytä luonnonsuojelulailla suojeltujen jalopuumetsiköiden kriteerejä. Paikalle kehittyy kuitenkin melko nopeasti pieni lehmusmetsikkö, mikäli kohde saa kehittyä rauhassa.

L21. Liito-oravan elinympäristö Sahamäen länsipuolella

Sahamäen eteläpään lehtomaisen kuusikon reunasta löydettiin elokuussa 2002 liito-oravan papanoita palokärjen haapaan hakkaaman kolon alta. Maaliskuussa 2003 sama kolo oli edelleen liito-oravan käytössä, mutta papanoita oli kuitenkin niukasti. Lähiympäristöstä ei löytynyt muita merkkejä liito-oravasta; osa liito-oravalle soveliaiksi arvioiduista alueista oli kevättalvella hakattu tai voimakkaasti harvennettu. Toinen liito-oravan elinalue todettiin runsaan 700 metrin päässä, jossa mäen länsirinteellä kasvavien haapojen alla oli runsaasti liito-oravan papanoita. Paikka on tulkittavissa liito-oravan ruokailualueeksi. Mahdollisen pesäpaikan sijainti jäi epäselväksi.

Liito-oravan todetut esiintymispaikat kuulunevat samaan elinalueeseen. Todettujen papanapuiden välissä on voimakkaasti harvennettua metsää, taimikkoa, varttuvaa sekametsää ja etenkin metsän reunaosissa nuorehkoa lehtipuustoa, mm. ruokailupuiksi sopivaa harmaalepikkoa. Liito-oravalle parhaiten sovelias alue on rajattu karttaa katkoviivalla.

L22. Liito-oravan elinympäristö Hyypiönmäen pohjoisrinteellä

Hyypiönmäen pohjoisrinteellä on eri-ikäisten hakkuualueiden puristuksessa varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Hakkuissa on jätetty pystyyn suuria haapoja, joista yhden juurelta löytyi runsaasti liito-oravan papanoita. Alempana rinteessä pellonreunametsässä on runsaasti nuorta ja varttuvaa haavikkoa. Havaintojen perusteella ei voida sanoa, miten laajalla alueella liito-orava liikkuu, eikä myöskään sitä, montako yksilöä alueella elää. Kohde on rajattu sopivan ruokailupuuston perusteella. Liito-orava saattaa liikkua huomattavastikin laajemmalla alueella.

L23. Liito-oravan elinympäristö Passanmäen koillispuolella

Passanmäen koillispuolella avohakkuualueen itäpuolella on kuusivaltaista sekametsää. Pellon reunaan rajoittuvassa osassa kasvaa runsaasti haapoja, joista osa on suuria. Yhden haavan juurelta, läheltä avohakkuun reunaa, löytyi runsaasti liito-oravan papanoita. Lähistöllä on runsaasti liito-oravalle soveliasta ruokailupuustoa (rajattu karttaan). Pohjoisempana kapean peltokaistaleen reunassa on toinen sekametsäkaistale, jossa kasvaa runsaasti eri-ikäisiä haapoja, joista osa on melko suuria, samoin alueen kuusista osa on suuria. Alue soveltuu liito-oravan ruokailukohteeksi, vaikka merkkejä liito-oravasta ei todettukaan.

L24. Liito-oravan elinympäristö Vanhankyläntien varrella

Vanhankyläntien itäpuolella sijaitsevan pellon pohjoispuolelta löytyi huhtikuussa 2003 liito-oravan papanoita yhden haavan juurelta. Lähistöllä on melko laajalla alueella runsaasti liito-oravalle soveliasta ruokailupuustoa, mutta muualta ei löydetty merkkejä liito-oravasta. Havaintojen perusteella ei voida sanoa, miten laajalla alueella liito-orava liikkuu, eikä myöskään sitä, montako yksilöä alueella elää.

Kohde on rajattu sopivan näköisen ruokailupuuston perusteella. Alue rajoittuu etelässä pellon reunaan ja pohjoisessa harvennushakkuualueeseen.

4.2. ARVOKKAAT KALLIOALUEET

Nurmijärven kallioselvityksessä on Perttulan selvitysalueelta mainittu 13 kallioaluetta. Kohteiden rajaukset ovat liitteessä 1.

L5. Myyrinmäki

Merkittävä kallioalue

Myyrinmäki on laajahko kalliomäki selvitysalueen länsiosassa. Kalliopaljastumia on vähän. Mäki on ollut metsäinen, mutta se on lähes kokonaan hakattu; lakialueella on paikoitellen jäljellä mustikka- ja puolukkatyypin männikköä. Rinteillä on rehevämpää mustikka- ja käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa. Valkeissuon peltoaluetta reunustava Myyrinmäki muodostaa maisemallisesti näyttävän kokonaisuuden.

L6. Passanmäki

Merkittävä kallioalue

Passanmäki on pieni, jyrkkärinteinen, selvitysalueen länsiosassa sijaitseva kalliomäki, joka kohoaa noin 30 metriä ympäristön peltojen yläpuolelle. Länsijyrkänteen alla on ollut rehevää lehtoa, mutta nykyään metsät ovat hakattuja ja pensoittuneita. Aluskasvillisuudessa on edelleen lehtolajistoa.

L7. Hyypiönmäki

Merkittävä kallioalue

Hyypiönmäestä suurin osa sijaitsee Lepsämän selvitysalueen puolella. Perttulan puolella on Hyypiönmäen itäosan korkea kallionjyrkänne. Jyrkänteen alunen on avohakattu ja osa siitä raivattu pelloksi. Myös loivemman pohjoisrinteen alaosa on hakattu.

L8. Aromäki

Merkittävä kallioalue

Laajahko kallioalue, josta puolet sijaitsee Lepsämän selvitysalueen puolella. Aromäen Perttulan puoleiset metsät ovat valtaosin eri-ikäisiä hakkuita ja taimikoita. Avokalliota on lähinnä eteläreunan lakialueilla.

L9. Pihtimäki

Merkittävä kallioalue

Pihtimäen kallioalue sijaitsee Perttulan selvitysalueen lounaisrajalla, osaksi Lepsämän selvitysalueen puolella. Pihtimäen Perttulan puoleiset metsät ovat lähes kokonaan hakattuja, lukuun ottamatta kapeaa vyöhykettä pellon reunassa.

L10. Äijänkallio (arvoluokka P)

Äijänkallio on maisemallisesti näyttävä kallioalue, jonka koillisosan korkea jyrkänne näkyy kauaksi Valkeissuon ja Uotilan peltoalueille. Äijänkallio on hakattu koillisrinnettä lukuun ottamatta lähes kokonaan. Kallioalueen koillisosassa on karua, varttunutta puolukkatyypin kalliomännikköä. Luonnontilaista puustoa on myös jyrkänteillä. Nurmijärven kallioselvityksessä (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) Äijänkallio on luokiteltu 1 arvoluokan kalliokohteeksi.

Myös Itäisen kalliojyrkänteen alapuolella sijainnut kasvistollisesti arvokas rinnelehto (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991) on hakattu. Varttuneen kuusilehdon tilalla on muutaman metrin korkuinen tiheä lehtipuuvesakko. Kohteen arvokkaimmat kasvilajit, mm. jänönsalaatti, lehto-orvokki, mustakonnanmarja, sinivuokko ja lehtokuusama kasvavat edelleen alueella. Kalliojyrkänteellä kasvaa vaateliaita kalliokasveja, mm. tummaraunioista, karvakiviyrttiä ja haurasloikkoa.

Äijänkallion jyrkänne rinnemetsineen muodostaa hakkuista huolimatta paikallisesti arvokkaan kasvillisuuskohteen.

L11. Viinakojunmäki–Mahoniitynmäki

Merkittävä kallioalue

Metsäisen kallioselänteen pohjoisosa Perttulan kylän lounaispuolella. Alueen pohjois- ja itäreunassa on avokalliota ja jyrkänteitä. Alueella on tehty paikoin aukkohakkuita, mutta osassa kohdetta on melko edustavaa kalliokasvillisuutta. Viinakojunmäen pohjoisjyrkänteen alla on lehtoa, jossa kasvaa mm. sinivuokkoa, lehtokuusamaa ja mustakonnanmarjaa. Lehto on aikanaan hakattu. Puusto on nuorta, runsaan viiden metrin korkuista koivikkoa ja harmaalepikkoa. Myös jyrkänteen laki on hakattu.

Mahoniitynmäen itäreunassa on kallioharjanne, jonka alapuolella kallion ja hiekkatien välissä varttuvaa lehtomaista kuusikkoa. Jyrkähkön rinteen aluskasvillisuutena on runsaasti käenkaalia ja sinivuokkoa.

L12. Sahamäki

Merkittävä kallioalue

Sahamäki on Perttulan peltoaluetta lounaassa ja Sahamäen peltoalueita lännessä rajaava laaja, metsäinen kallioselänne. Alueen pohjoispäässä on uutta asutusta, jota reunustaa laajahko hakkuuaukko. Keskiosa on metsäisempi, puusto on lähinnä mustikkatyypin kuusikkoa ja karumpaa kalliometsää. Itärinteellä on runsaasti haapoja. Sahamäen eteläpuoliskossa on mänty- ja koivutaimikkoa, hakkuuaukkoja ja voimakkaasti harvennettua

puolukkatyypin kalliomännikköä. Eteläpäässä ja itärinteellä on paikoin myös varttunutta lehtomaista kuusikkoa, jossa kasvaa mm. sinivuokkoa ja kevätlinnunhernettä.

Sahamäellä on niukasti avokalliota. Merkittävin muodostuma on eteläpään itäreunalla sijaitseva porrasmainen jyrkänne, jossa kasvaa mm. tummaraunioista. Myös muu kalliokasvillisuus on melko edustavaa.

Eteläpään lehtomaisen kuusikon reunasta löydettiin elokuussa 2002 liito-oravan papanoita palokärjen haapaan hakkaaman kolon alta. Eteläpään kuusikko ja itärinne pellonreunusmetsineen soveltuvat hyvin liito-oravan elinympäristöksi. Sahamäen keskiosan haavikkoinen länsirinne voisi myös olla liito-oravan elinaluetta, vaikka merkkejä liito-oravasta ei sieltä löydettykään.

Sahamäen eteläpäässä havaittiin myös palokärki ja vaarantunut pikkutikka. Alueen läpi kulkevalta metsätien päästä erkanee uusi metsätie etelään suunnilleen alueen länsirajaa pitkin. Metsätiellä ja sen hiekkaisilla pientareilla kasvoi elokuussa 2002 viitisentoista kukkivaa huhtakurjenpolvea. Huhtakurjenpolvi on harvinaistunut kasvilaji, joka tavattiin kesän 2002 maastotöiden aikana Nurmijärveltä kahdesta paikasta.

L13. Sahamäki-itä

Arvokas kallioalue

Sahamäen alueella sijaitseva peltojen ympäröimä metsäinen kalliomäki, joka on maisemallisesti varsin merkittävä. Mäen kaakkoispuolella on laidunalue, vanha kylätie ja purolaakso. Kallioisen mäen puusto on pääosin varttunutta, käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa, mm. sinivuokkoa ja mustakonnanmarjaa on monin paikoin. Kalliokasvillisuutta on etenkin itäosassa, jossa on myös kalliojyrkänne. Alueen koillispuolitse kulkevan puron varressa on rehevää, kosteapohjaista lehtoa, jossa kasvaa mm. kotkansiipeä, sinivuokkoa ja valkolehdokkia.

Kallioalueen eteläreunassa ruokaili vaarantuneeksi luokiteltu pikkutikka elokuussa 2002. Alue ei sovellu pikkutikan pesimäympäristöksi.

L14. Sahamäki-pohjoinen

Arvokas kallioalue

Nurmijärven ammattioppilaitoksen länsipuolella sijaitseva pieni, reunaosistaan rakennettu kyläkallio, jonka kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Kalliolla kasvaa mm. ukontulikukkaa. Puusto on kymmenmetristä männikköä, tienvarressa kasvaa myös koivuja. Kallioalue on tienvarsi- ja kylämaiseman kannalta merkittävä.

L15. Kuhakoski

Arvokas kallioalue

Kulttuurivaikutteinen kallioalue, jonka läpi kulkee joki louhitussa uomassa. Louhitun uoman ja siinä sijaitsevan kosken yläpuolella on holvisilta, jota pitkin kulkee vanha kylätie. Kallioalue kosken molemmin puolin on puuton. Kasvillisuus on kulunutta ja koostuu pienistä ketolaikuista ja kallioisten piha-alueiden kasvilajeista. Merkittävimpiä kas-

vilajeja ovat ketoneilikka ja tummaraunioinen. Kosken kaakkoispuolella kalliolla kasvaa lehtipuustoa, koivujen, pihlajien ja tuomien lisäksi mm. joitakin kymmeniä lehmuksia ja kolme kynäjalavaa. Jalot lehtipuut lienevät vanhan asutuksen jäänteitä, samoin paikalla kasvavat omenapuut ja vaahterat.

Kosken alapuolinen jokivarsi on rehevää lehtoa. Puusto on vanhaa lehtipuustoa, mm. tervaleppiä, salavia ja tuomia. Kenttäkerroksessa on näyttäviä kasveja, mm. lehtopalsamia, rohtoraunioyrttiä ja punakoisoa.

L16. Tienvarsikallio

Merkittävä kallioalue

Pieni, tien varren metsäinen kallioalue, jossa kasvaa runsaasti nuoria vaahteroita ja pihlajia, ylispuina on varttuvaa kuusikkoa. Kenttäkerroksessa on mm. sinivuokkoa ja lehtokuusamaa. Lounaisrinteessä tien varressa on muutama aarin laajuinen silokallio, jossa kasvaa tavanomaista kalliokasvillisuutta. Tienvarsikallio sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla ja on osa Numlahden kartanon kulttuurimaisemaa.

L17. Perttulan kyläkallio I

Arvokas kallioalue

Perttulan kyläkalliot muodostuvat kolmesta erillisestä kallioalueesta, joiden väliset laaksot ovat peltoina. Eteläisin, seurojentalon kallio on maisemallisesti erityisen merkittävä ja näkyy kauas ympäröiville peltoalueille. Kallion laki on puuton, ja sen pohjoisosaa käytetään edelleen laidunalueena. Laella on maatila ja seurojentalo. Itärinteellä on vanha kylätie ja vanhaa asutusta.

Kallioalueen kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Piha-alueilta levinneisiin lajeihin kuuluvat mm. suopayrtti ja mehitähti. Vanhan kylätien varressa kasvaa mm. myrkkykatkoa. Kalliolla kasvaa myös harvinaistunutta keltamataraa ja ketoneilikkaa. Laidunalueen kasvillisuus oli kuivan kesän ja pitkän hellejakson jäljiltä varsin kulottunut, eikä alueelta löydetty harvinaisia kasvilajeja.

L18. Perttulan kyläkallio II

Arvokas kallioalue

Itä-länsisuuntainen metsäinen kallioselänne, jonka läpi kulkee Uotilaan johtava kylätie. Tien itäpuolella on maisemallisesti ja kasvistollisesti merkittäviä kalliomuodostumia ja niiden eteläpuolella asuinrakennuksia. Myös alueen länsipäässä on avokallioita, mutta ne ovat kasvistollisesti ja pinnanmuodoiltaan vaatimattomampia. Keskiosa on männikköistä metsämaastoa, jonka etelä- ja pohjoisreunalla on asuinrakennuksia. Peltojen ympäröimä kallioselänne on maisemallisesti merkittävä.

Itäpuoliskon kallioharjanteet ovat kasvillisuudeltaan merkittäviä (liitekartta 3). Tavanomaisen kalliolajiston lisäksi alueella kasvavat mm. mäkikuisma, keltamatara, ketoneilikka ja mehitähti. Kasvistollisesti kiintoisimpia ovat Seppälän pohjoispuolella sijaitsevat niitty- ja ketoalueet, joista osa ilmeisesti on vanhoja piha-alueita. Kallion lakialuei-

den puusto on matalaa ja männikköistä. Jyrkänteiden alla kasvaa mm. pihlajia ja runsaasti vaahteroita.

Länsipään kallioalueet ovat tyypillisiä, sammal- ja jäkäläpeitteisiä metsäkallioita. Puusto on mustikkatyypin männikköä, kalliopaljastumisen välissä käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa.

L19. Perttulan kyläkallio III

Arvokas kallioalue

Pohjoisin Perttulan kolmesta kyläkalliosta on metsäpeitteinen kalliomäki, jonka reunaosissa on asutusta. Alueen läpi kulkee Uotilan kylätie. Avokalliota alueella on hyvin niukasti. Eteläreunassa ja tien länsipuolella on varttunutta käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa. Koillisosan metsää on voimakkaasti harvennettu, ylispuiksi on jätetty mäntyjä.

Alue on kasvillisuudeltaan ja kalliomuodostumiltaan muita Perttulan kyläkallioita vaatimattomampi. Alueen kasvilajistossa on lähinnä tuoreiden kangasmetsien ja metsäisten kallioalueiden lajeja.

L20. Vaaksinjärven itäpuolinen kallioalue (arvoluokka P)

Vaaksinjärven itäpuolinen kallioalue muodostaa laajan, kalliokumpareiden, soiden ja kankaiden kirjavoiman metsäalueen, joka alkaa Röykän selvitysalueelta Vaaksinjärven koillispuolelta ja jatkuu Perttulan selvitysalueella sijaitsevalle Huhdanmäelle asti (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992). Alue muodostaa monipuolisen maastokokonaisuuden, jossa kalliobiotooppeja ja avokalliota on melko vähän. Kohteen merkittävimmät luontoarvot ovat mäkien ja kallioiden välisten soiden arvokas kasvillisuus sekä eteläosan lehtoalueet. Arvokkaat suo- ja kallioalueet sijaitsevat Röykän selvitysalueen puolella (Enviro & Ympäristösuunnittelu Ok 2003). Merkittävin lehtokohde on Perttulan puolella sijaitseva Huhdanmäki (kohde L1)

Nurmijärven kallioselvityksessä aluetta luonnehdittiin erämaiseksi. 1990-luvulla tehdyt laajat hakkuut ovat sittemmin muuttaneet suuresti kohteen luonnetta. Se on edelleenkin rauhallinen ja lähes rakentamaton, mutta metsiensä puolesta tavanomaista talousmetsää. Kasvillisuuden erityisarvojen perusteella kohdetta voidaan edelleen pitää varsin arvokkaana.

4.3 ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET

Nurmijärven maisemainventointi ja kulttuurimaisemaselvityksessä (LT-Konsultit 1997) on I luokkaan eli seudullisesti arvokkaisiin maisemakokonaisuuksiin arvotettu Numlahden kartanomaisema sekä Perttulan ja Uotilan kylämaisema. Selvitysalueen länsikulma kuuluu Nummenpään kylämaisemaan, joka on seudullisesti arvokas maisemakokonaisuus. Luhtajokilaakso ja Numlahden maiseman reuna-alue on arvotettu luokkaan II eli paikallisesti arvokkaisiin maisemakokonaisuuksiin tai arvokkaiden maisemakokonaisuuksien reuna-alueisiin. Perttulan reuna-alue on arvotettu luokkaan III eli paikallisesti merkittäviin kulttuurimaisemiin, arvokkaiden maisema-alueiden reuna-alueisiin tai kun-

nostamista vaativiin kulttuurimaisemiin. Helsingin seudun rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema -julkaisussa on mainittu Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisema seudullisesti arvokkaana. Museoviraston ja ympäristöministeriön Rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt -julkaisussa (1993) on rajattu laajempi kokonaisuus; Valkjärven–Numlahden–Perttulan kulttuurimaisema.

Nurmijärven kulttuurimaisema -teoksessa (Härö 1985) on kulttuurihistoriallisesti merkittäviksi aluekokonaisuuksiksi mainittu Perttulan ja Uotilan kylämäet sekä Numlahden kartanomaisema. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi kohteiksi on mainittu Numlahden kartano, Kuhakoski, Perttula, Ali-Mikkola, Tapola, Frantsila, Jussila, vuoden 1918 muistomerkit, Airikkala, Penttilä ja Uotilan koulut. Historiallisina teinä Härö mainitsee Valkjärventien, Sahamäentien, Vanhan Perttulantien ja Uotilan koulutien.

Nurmijärven maisemainventointi ja kulttuurimaisemaselvityksessä (LT-Konsultit 1997) on Perttulan selvitysalueelta mainittu yksi luetteloitu perinnebiotooppi, Raivan niitty. Raivan tilakeskuksen pohjoispuolella sijainnutta Raivan niittyä ei kesällä 2002 enää löytynyt. Se oli joko raivattu nurmilaitumeksi tai jäänyt uudisrakennuksen pihamaan alle.

M1. Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisema (arvoluokka V/S)

Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisema kuuluu osana valtakunnallisesti merkittävään kulttuurihistorialliseen Valkjärven–Numlahden–Perttulan ympäristökokonaisuuteen. Nurmijärven maisemainventoinnissa se on luokiteltu seudullisesti arvokkaaksi. Perttulan ja Uotilan kyläalue on yksi Nurmijärven vanhimmista ja historiallisesti merkittävimmistä asutuskeskuksista. Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisema muodostuu kylämäistä (kyläkalliot, kohteet L17–L19) ja niitä ympäröivistä peltoalueista, joista laajimmat avautuvat melko tasaisina kylämäiltä lounaaseen ja kaakkoon. Alun perin tiiviit ryhmäkylät ovat sijainneet 1900-luvun alussa kuivatetun Kuhajärven pohjoispuolella. Kyläkumpareet erottuvat hyvin maisemassa ja rakentaminen sijoittuu perinteisesti kumpareille ja metsäselänteiden reunoille.

Perttulan kylän kantatalot olivat vuonna 1540 Jussila, Perttula, Tapola, Pitkälä, Frantsila ja Mikkola. Uotilassa puolestaan olivat tuolloin kantataloina Penttilä, Tryytti, Palsi, Airikkala, Juhola, Olla ja Seppälä. Perttulan ryhmäkylä hajosi isojaon yhteydessä 1800-luvun alussa. Vanhalla kylämäellä ovat enää Jussila ja Frantsila. Uotilan ryhmäkylä paloi v. 1884 lukuun ottamatta Airikkalan ja Seppälän taloja. Tulipalon jälkeen ryhmäkylä hajosi ja vain Airikkala jäi vanhalle paikalleen.

Kylämäkien ja tilakeskusten kerroksellista ympäristöä elävöittävät kulttuurikasvillisuus ja vanha puusto sekä mäkiä ympäröivät ja osittain kylämäellä sijaitsevat laidunalueet. Muu elinkeinotoiminta tuo oman lisänsä kokonaisuuteen. Vanhat tiet kiemurtelevat kauniisti kyläalueilla. Maisemallisesti keskeisiä rakennuksia tai tilakeskuksia ovat Tapola, Jussila, Frantsila sekä Airikkala (päärakennus v. 1823 ja aitta 1700-luvulta), Penttilä ja Uotilan vanha koulu (v. 1875 ja uudempi v. 1927). Perttula sijaitsee näkyvällä paikalla Yli-Lepsämäntien varrella.

Kokonaisvaikutelma Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemasta on elävä ja kerroksellinen.

Nurmijärven maisemainventoinnissa Perttulan ja Uotilan seudullisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan rajattu mukaan Partiokorven viljelyaukea (kohde M6), joka on kuitenkin keskeisestä maisematilasta sen verran sivussa ja eristyksissä, että sen voi sijoittaa paikallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.

M2. Numlahden kartanon ja Kuhakosken kulttuurimaisema (arvoluokka V/S)

Numlahden kartanon ja Kuhakosken muodostama kokonaisuus on maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas ja se liittyy valtakunnallisesti merkittävään kulttuurihistorialliseen Valkjärven–Numlahden–Perttulan ympäristökokonaisuuteen. Numlahden kartano sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla mäen laella, josta avautuu kaunis näkymä peltolaakson yli Valkjärvelle. Kartanon ympäristössä kasvaa vanhaa puustoa ja puutarhakasvillisuutta. Kuhakosken ja osittain kallioon louhitun jokiuoman maiseman korkeuserot ovat vaikuttavat ja näkymät kauniita kartanolle ja alas laaksoon. Kiemurtelevan jokiuoman rantaniittyjä sekä kartanon ympäristöä laidunnetaan, jolloin kulttuurimaisema säilyy hoidettuna. Vaihtelevaan maisemaan on vaikuttanut kartanon pitkä maataloustoiminta ja Kuhakoskesta voimansa saanut pienteollisuus.

Numlahden kartanon päärakennus on vuodelta 1876. Pihapiiriin kuuluu myös pitkä mansardikattoinen siipirakennus, joka on ilmeisesti 1700-luvulta. Tiiliset talousrakennukset ovat 1900-luvun alkupuolelta. Kuhakoski on ollut Nurmijärven tärkeimpiä myllykoskia. Jo 1500-luvun alkupuolella kosken rannalla oli neljä myllyä. Ainakin 1600-luvulla Numlahden kartanon myllyn lähellä toimi myös vesisaha. Vuonna 1902 se korvattiin höyrysahalla. Numlahden myllyyn sijoitettiin pitäjän ensimmäinen sähkögeneraattori. Kuhakosken rannoilta löytyykin myllyjen, sahojen ja voimalaitosten perustuksia. Koskenniskalla on kaunis holvattu maantiesilta. Sahamäen (kohde M8) asutus on aikanaan ilmeisesti liittynyt sahan toimintaan. Sahamäen mäkialueet liittyvät myös maisemallisesti Numlahden ja Kuhakosken kulttuurimaisemaan.

M3. Uotilan pohjoinen kulttuurimaisema ja Luhtajokilaakso (arvoluokka P)

Uotilan kylämäen pohjoispuolella avautuu melko tasainen ja pienipiirteinen viljelymaisema, jota hallitsevat peltoja ympäröivät rakennetut mäenkumpareet ja metsänreunoille sijoittuvat erillistilat. Luhtajokilaakso on pitkä yhtenäinen maisematila, joka on maastonmuodoiltaan loivasti kumpuilevaa. Viljelyalueet on raivattu pelloksi 1800-luvulla. Luhtajoki kiemurtelee laakson pohjalla melko huomaamattomana. Luhtajokilaaksosta avautuu pitkä näkymä pohjoiseen Ojalan viljelyaukealle. Rakentaminen sijoittuu perinteisesti kumpareille ja metsien reunoille. Rakennuskanta on eri-ikäistä. Alueella on Nybackan, Yli-Ollan ja Raivan hevostilat, jotka monipuolistavat ja elävöittävät maisemaa. Muita keskeisiä tilakeskuksia ovat Palsi, joka on vanha kantatila, Pentti, Hevonoja ja Ojala. Perttulantieltä avautuu kauniita näkymiä viljelymaisemaan.

Uotilan kylämaisemaan keskeisesti liittyvä paikallisesti arvokas kokonaisuus.

M4. Numlahden koillinen viljelymaisema (arvoluokka P)

Perttulan ja Uotilan sekä Numlahden kartanon kulttuurimaisemaan liittyvä reuna-alue. Pienipiirteinen maisema ja metsäkumpareille tai peltojen reunametsiin sijoittuva rakentaminen muodostavat kuitenkin oman erillisen kokonaisuutensa. Pellot on raivattu suu-

rimmalta osin jo 1800-luvulla. Keskeisiä maisemassa erottuvia tilarakennuksia pihapiireineen ovat Aronkallio, Onnela, Arola, Marttila ja Etelärinne. Tilojen päärakennukset ovat pääasiassa rintamamiestaloja. Rintelän tilalla on hevoslaidun. Kumpuilevaa maisemaa seurailee kauniisti kiemurteleva tie. Peltoalueella on jonkin verran uudisrakennuksia.

Seudullisesti arvokkaiden maisema-alueiden reuna-alueena paikallisesti arvokas. Kokonaisuuteen liittyvät pienemmät ja syrjässä olevat peltoalueet eivät ole maisemallisesti kovin merkittäviä.

M5. Mikkolanmäen pohjoinen viljelymaisema (arvoluokka P)

Mikkolanmäellä on Perttulan ja Uotilan kylämäkien jatkeena, kulttuurimaisemaa osittain pohjoisesta rajaavana asutusmäkenä maisemallista merkitystä, mutta myös Perttulan ja Uotilan alueen asutushistoriassa sillä on oma roolinsa. Mikkolan kantatila on jaettu Ali- ja Yli-Mikkolaksi, joista Ali-Mikkola sijaitsee Mikkolan mäellä. Tilan rakennusten ympärille on noussut uusia rakennuksia, joista erityisesti 1950–60-lukujen pienet puutalot pienine tontteineen muodostavat oman mielenkiintoisen kokonaisuutensa. Hieman pirstaleiset peltoalueet ovat suhteellisen tasaiset tai loivasti viettävät ja erillistilat sijoittuvat peltojen reunoille. Tiemaisemaa elävöittävät pitkät näkymät peltojen yli.

Mikkolanmäen pohjoispuolisilla viljelyalueilla ei ole niin suurta maisemallista arvoa kuin Perttulan ja Uotilan kulttuurimaiseman viljelyaukeilla, mutta on reuna-alueena paikallisesti arvokas. Nurmijärven maisemainventoinnissa ja kulttuurimaisemaselvityksessä (LT- Konsultit 1997) on rajattu Perttulan reuna-alue laajana paikallisesti arvokkaan kokonaisuutena. Tässä selvityksessä rajausta on tarkennettu jättämällä pienimmät ja syrjäisimmät peltoalueet pois ja rajaukseen sisällytetty vain laajimmat ja näkyvimmät peltoalueet sekä Mikkolanmäki.

M6. Partiokorven viljelymaisema (arvoluokka P)

Perttulan ja Uotilan kulttuurimaiseman reuna-alue, joka on kuitenkin erillinen kokonaisuutensa. Yli-Lepsämäntieltä etelään avautuvan peltolaakson maamerkkinä on hyvin hoidettu Partiokorven maatilakeskus. Tilalla on hevosia ja komea vanha päärakennus.

Seudullisesti arvokkaaseen maisemakokonaisuuteen osittain liittyvänä reuna-alueena paikallisesti arvokas.

M7. Henriksdalin viljelymaisema (arvoluokka M)

Perttulan ja Uotilan kulttuurimaiseman jatkeena oleva pienialainen viljelymaisema, jonka maamerkkinä on Henriksdalin vanha päärakennus pihapiireineen ja -puineen. Perttulan ja Nummenpään kylät yhdistävä Nummenpääntien tielinjaus noudattelee vanhaa ainakin 1700-luvun kuninkaankartaston linjausta. Peltoaluetta etelästä rajaavat metsänreunat ovat hyvin selväpiirteiset. Osittain Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaan liittyvä Myyrinmaan tila on maamerkkimäinen kohde.

Perttulan selvitysalueen kannalta merkittävä maisema-alue.

M8. Sahamäki (arvoluokka M)

Sahamäen alue liittyy kiinteästi Kuhakoskeen ja Numlahden kartanon historiaan sekä Perttulan ja Uotilan kylämaisemaan. Sahamäki muodostaa oman mielenkiintoisen asutusmäen, jonka nimi viittaa Kuhakoskessa toimineeseen sahaan. Kuhakosken vieressä sijaitsee vanhoja punatiilisiä maamerkkimäisiä rakennuksia. Viehättävistä puurakennuksista, kiviaidoista, puuaidoista ja Sahamäentietä reunustavista puuriveistä muodostuva kokonaisuus on Perttulan, Uotilan ja Numlahden kartanon alueiden kannalta maisemallisesti ja historiallisesti merkittävä. Uusinta rakennuskerrostumaa edustavat Nurmijärven Ammattioppilaitoksen punatiiliset rakennukset.

Perttulan selvitysalueen kannalta merkittävä maisema-alue.

M9–M18. Maisemallisesti merkittävät laidunalueet

M9 Palomäen laidunalueet, M10 Nybackan hevostila, M11 Yli-Ollan hevostila, M12 Raivan laitumet, M13 Rintelän hevoslaidun, M14 Numlahden kartanon laidunalueet, M15 Kuhakosken laitumet, M16 Perttulan kylämäen laitumet, M17 Partiokorven laitumet ja M18 Myyrinmaan hevoslaidun.

M 19 Nummenpään kylämaiseman osa (arvoluokka S)

Perttulan selvitysalueen länsikulmassa oleva peltoaukea, joka on Nummenpään seudullisesti arvokkaan kylämaiseman kaakkoinen osa-alue (LT-Konsultit 1997).

5. LUONNON JA MAISEMAN PIIRTEET

5.1. MAAPERÄ JA VESISTÖT

Perttulan selvitysalue on vaihtelevaa maatalousaluetta, jota luonnehtivat laajahkot, melko tasaiset peltoalueet ja niitä kirjavoittavat mäet ja metsäsaarekkeet, joihin asutus keskittyy. Alueen eteläosassa on myös maisemaa elävöittäviä kalliojyrkänteitä.

Alueen vallitseva maalaji on savi. Huomattava osa savimaista on raivattu pelloiksi. Pellot sijaitsevat savikoilla Kuhajärven ja Valkeissuon turvemaita lukuun ottamatta. Mäet ja metsäalueet ovat moreenia ja kalliota, mutta osa kuusimetsistä on savikoilla. Harjut, järvet ja suot puuttuvat. Perttulan kaakkoispuolella sijainnut Kuhajärvi on kuivattu aikanaan ja sen tilalla tasainen viljelyaukea. Myös Perttulan länsipuolella sijainnut Valkeissuo on kuivattu ja raivattu pelloksi. Peltoalueen läpi virtaa Luhtajoki, johon yhtyy Röykän suunnasta tuleva puro. Suunnittelualueen länsiosan pelloilla virtaa kapea Tuhkurinoja.

5.2. ASUTUS JA MAISEMA

Alueen maiseman pääelementtejä ovat rakennetut kylämäet (mm. Perttulan ja Uotilan kylämäet, Palsin mäki, Mikkolanmäki ja Sahanmäki) ja niitä ympäröivät laajahkot viljelyaukeat. Viljelyalueita reunustavat laajemmat metsäiset mäkialueet. Mäkialueet ovat

osittain jyrkkärinteisiä, kumpumaisia ja avokalliota on jonkin verran. Rakentaminen keskittyy kylämäille tai erillistiloina peltojen ja metsien väliselle reunavyöhykkeelle. Maastonmuotoja ja metsänreunoja seurailevia vanhoja tieyhteyksiä täydentää melko suoraviivainen uudempi tielinjaus. Maisemaa elävöittävät hevostilat ja laiduntava karja.

Alueille rakennettaessa tulee ottaa huomioon pohjavesialueet ja niiden vaatimukset rakentamiselle.

5.3. OSA-ALUEET

Perttulan selvitysalue jaettiin luonnonolojen ja maankäytön perusteella 14 osa-alueeseen. Alueiden sijainti ja niiden maankäytöstä annetut suositukset ovat liitekartassa 4.

Osa-alue 1

Röykän ja Perttulan selvitysalueiden rajalla sijaitsevat Kermin, Suonojan ja Kuuselan tilat muodostavat pienialaisine peltoineen hieman syrjässä olevan maisemakokonaisuuden. Tilojen rakennukset sijoittuvat peltoalueen pohjoisreunaan Röykän puolelle. Eteläreunassa on muutama uusi omakotitalo. Suurin osa pellonlaiteesta on kuitenkin harvennettua, lehtipuuvaltaista sekametsää.

Peltoalueesta osa oli kesällä 2002 heinällä, osa mansikkaviljelyksenä ja osa viljapeltona.

Maisema- ja luontoarvot

Syrjäisillä peltoalueilla ei ole suurmaisemallista merkitystä. Peltojen viljelykäyttö on kuitenkin vanhojen tilojen pienmaisemien säilymisen kannalta tärkeää.

Suonojan tilan itäpuolella pohjoiseen kääntyvän metsätien länsipuolella hakkuun laidassa on pieni lehmusesiintymä (kohde L10/ Röykän maisema ja luonto). Vaaksinojan (L 9 / Röykän maisema ja luonto) eteläpää ulottuu Perttulan selvitysalueelle.

Suositukset

Lehmusesiintymä ja Vaaksinoja eteläpää: Luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Pellot: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietävä alue

Metsänreunat: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita.

Peltomaiseman avoimuus tulisi säilyttää ja jatkaa perinteistä maankäyttöä. Mahdollinen uudisrakentaminen sopii parhaiten etelään viettäville metsänreunoille. Lehmusesiintymä säilytetään.

Osa-alue 2

Lopelle ja Kiljavalle johtavien maanteiden väliin sijoittuva itä-länsisuuntainen metsäselänne. Alueen lounaiskulmassa, Suonojan tilalle johtavan tien varressa sekä itäosassa on pientaloasutusta. Osa-alue on vaihtelevaa metsämaastoa, jossa on siellä täällä pieniä kalliopaljastumia ja metsämaan soistumia. Metsät vaihtelevat mustikkatyypin kuusikosta rehevämpään käenkaali-mustikkatyypin kuusisekametsään. Länsiosan kallioalueilla on

myös puolukkatyypin kangasta ja itäpäässä lehtomaista kangasta. Alueen keskiosan läpi kulkee pohjoisesta tuleva puro, jonka varteen on rakennettu muutamia loma-asuntoja ja padottu kaksi lampea. Peltoalueet ovat pienialaisia ja useat viljelyksestä poistuneita.

Suurin osa alueen metsistä on nuorta kasvatusmetsää, taimikkoa ja hakkuuaukeaa. Varttuneempaa puustoa on jäljellä lähinnä peltojen laiteilla sekä alueen länsi- ja itäpäässä. Kalliomaastoa on Röykästä Perttulaan johtavan kallioselänteen kohdalla alueen länsireunassa. Muualla kalliopaljastumia on niukasti. Lopentien varressa sijaitseva Laukkamäki on maisemallisesti merkittävä lakialue.

Maisema- ja luontoarvot

Alueen itäpäässä Kiljavaan johtavan tien varressa sijaitseva Huhdanmäki on paikallisesti merkittävä pähkinäpensaslehto (kohde L1). Huhdanmäen alue kuuluu myös laajaan Vaaksinjärven itäpuolelta alkavaa kallioalueeseen (L20), josta pieni osa ulottuu selvitysalueen puolelle. Osa-alueen läpi virtaavan puron varressa kasvaa harvinaista varstasaraa. Saraa on runsaasti tekolampien rannoilla.

Suositukset

Laukkamäki, Huhdanmäki ja Huhdanmäen pähkinälehto sekä alueen läpi virtaava puronvarsi: luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Metsäalueet: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Teiden varret ja entiset pellot: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Osa-alue 3

Peltovaltainen alue selvitysalueen koillisosassa. Alueen läpi kulkee Nurmijärven kirkonkylään päätyvä tie. Osa-alueen peltoalueet kuuluvat osana Luhtajoenlaakson (kohde M3) kulttuurimaisemaan. Peltoalueilla avautuu pitkiä etelä-pohjoissuuntaisia näkymiä. Ojalan, Hevonojan ja Raivan tilakeskukset ovat maiseman maamerkkejä. Osa-alueen pohjoisosassa sijaitseva Lepolan tilakeskuksen rakennuskanta on hyvin säilynyttä.

Peltoalueen itä- ja pohjoisosa rajautuvat kumpuilevaan metsämaastoon. Suurin osa metsistä on hakattu; heinittyneet hakkuuaukot ulottuvat paikoin pellon reunaan asti. Hakkaamattomat pellonreunusmetsät ovat mustikka- ja käenkaali-mustikkatyypin kuusikoita.

Maisema- ja luontoarvot

Osa-alueen laajimmat yhtenäiset peltoalueet on rajattu Uotilan pohjoisen maisema-alueen ja Luhtajoenlaakson kulttuurimaisemaan (kohde M3), joka on paikallisesti arvokas maisema-alue. Maisemallisesti merkittävät laitumet sijaitsevat Raivan tilan yhteydessä (kohde M12).

Pohjoispäähän laskeva Lepolan puro on paikallisesti merkittävä luontokohde (kohde L2), jonka tila on viime vuosina heikentynyt hakkuiden takia. Arvokkaaksi rajattu alue jää kokonaan selvitysalueen ulkopuolelle. Puron varresta tavattiin heinäkuussa 2002 harvinainen pähkinähakki.

Metsäalueella on maisemallinen merkitys avotilaa rajaavana reunana. Maisemallisesti merkittävin on Lepolan tilalle johtavan tien varressa sijaitseva kuusikkoinen rinne, jonka alla on pieni korpipainanne. Rinteen yllä soidinteli heinäkuussa 2002 mehiläishaukkapariskunta, jonka pesän sijainnista ei kuitenkaan saatu viitteitä.

Suositukset

Lakialueet, länsi- ja eteläosan laajimmat pellot: Luokka I / muutoksille herkät alueet

Lepolan puron varsi ja lampi: Luokka I / ei muutoksia

Metsäalueet: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Pienet pellot, tien varret metsäalueilla: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Maankäytön muutoksille sopivia alueita ovat osa-alueen metsäalueet ja suojaisat peltojen laiteet. Metsäalueiden reunapuustoa tulisi kuitenkin säilyttää. Lepolan tilan rakennukset tulisi inventoida.

Osa-alue 4

Perttulan taajaman pohjoispuolella sijaitseva osa-alue, jota hallitsevat Liimalähteenmäen ja Laapanmäen metsäalueet. Metsäalueiden väliin ja pohjoispuolelle jäävät kapeat peltoalueet. Alueen reunaosissa on asutusta paikoin melko runsaastikin. Viime vuosina joitakin uusia rakennuksia on tehty myös keskiosan pelloille.

Osa-alueen eteläosassa on maisemallisesti merkittävä Palomäen maatila Lopentielle näkyvine nurmi- ja metsälaitumineen. Osa-alueen keskivaiheilla oleva Onnelan tilalla on vanhaa rakennuskantaa ja viehättävä vanha omenapuutarha. Onnelan tilan eteläpuolella on Nybackan tila, jonka hevoslaidun sijoittuu osa-alueelle. Onnelan tilan pohjoispuolella on uusia hevostiloja. Uotilantien varrella on muutama pieni tilakeskus, Rauhala ja Laapanalho, joiden peltoalueilla ei juuri ole maisemallista merkitystä.

Liimalähteenmäki ja Laapanmäki ovat molemmat olleet melko tehokkaassa metsätalouskäytössä. Niissä vuorottelevat eri-ikäiset, kuusi- tai mäntyvaltaiset talousmetsät ja hakkuuaukot. Siellä täällä on jäljellä varttunutta, kuusivaltaista metsää ja soistuneita painanteita. Laapanmäen laella on laaja kallioalue, jonka puusto on suurimmaksi osaksi hakattua mustikka- ja puolukkatyypin männikköä.

Alueen yleiskuvasta erottuvat Laapanmäen ja Liimalähteenmäen välisen metsäkannaksen pohjoisosan kuusikko, jossa on paikoin runsaasti haapoja sekä kannaksen ylittävän sähkölinjan eteläpuolella sijaitseva soistunut metsäalue. Soistunut metsä on lähinnä ruoho- ja heinäkorpea. Sen puusto on suurimmaksi osaksi nuorehkoa hieskoivikkoa. Lahopuuta on melko runsaasti. Korpialueen eteläpuolella on varttuvaa käenkaalimustikkatyypin kuusikkoa, jossa kasvaa runsaasti järeitä haapoja.

Maisema- ja luontoarvot

Palomäen (M 9) ja Nybackan (M 10) laitumet ovat maisemallisesti merkittäviä.

Alueella ei ole erityisiä luontokohteita. Monipuolinen, vaihteleva alue tarjoaa silti elinympäristön monille vähälukuisille metsälinnuille. Laapanmäellä asusti kesällä 2002 kanahaukka, mutta mahdollista pesää ei löydetty. Laapanmäeltä tavattiin myös kaksi pa-

lokärkeä sekä harvinainen pähkinähakki, joka saattaa olla paikallista pesimäkantaa. Laapanmäen ja Liimalähteenmäen välisessä soistuneessa koivikossa ruokaili vaarantuneeksi luokiteltu pikkutikka. Laapanmäen ja Liimalähteenmäen välisen kannaksen haavikoissa saattaa elää liito-oravia, vaikka niiden olemassa olosta ei kesällä 2002 havaittu merkkejä.

Suositukset

Lakialueet: Luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Muut metsäalueet sekä itäiset ja pohjoiset pellot: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Läntiset pellot ja alueen itäosan metsäiset rinteet: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Osa-alue 5

Valtaosa osa-alueesta on metsää. Pieniä peltoja on alueen keskellä ja pohjoisosassa. Metsäpirtin ja Vanhakylän tilojen pelloilla viljeltiin koristekaalia syksyllä 2002. Molemmilla tiloilla on vanhaa rakennuskantaa. Osa-alueen eteläreunassa on Honkaniityn tilan hyvin hoidettu viehättävä pihapiiri. Honkaniityn tilarakennusten eteläpuoleista peltoa reunustavan metsän reunapuusto on kerroksellista ja monilajista.

Pohjoisessa ja idässä on suuria hakkuualueita, eteläosan metsät ovat pieniä avohakkuualueita lukuun ottamatta enimmäkseen luonnontilaisia.

Pettersbergin talon pohjois- ja itäpuolinen metsä osa-alue 5:n eteläpuolella on rinteen alaosasta käenkaali-oravanmarjatyypin varttunutta kuusikkoa, jossa kasvaa paljon näsiää ja lehtokuusamaa. Osa-alueen kaakkoiskulmassa sijaitsevan talon pohjoispuolella on etupäässä mustikkatyypin kuusikkoa, talon länsipuolella on lehtomaista kangasmetsää. Pienialaisilla kalliopaljastumilla kasvaa mm. mäkitervakkoa.

Vanhakylän peltojen eteläpuolisessa metsässä on muutama avohakkuualue. Puusto on mustikka-, käenkaali-mustikka- ja käenkaali-oravanmarjatyypin varttunutta kuusikkoa, jossa kasvaa paikoin isohkoja haapoja. Kuusisalon pohjoispuolisen pellon pohjoispuolella kasvaa lukuisia isoja haapoja ja paikoin tervaleppävaltaista ruohokorpea.

Osa-alueen lounaisnurkassa alueen rajalla sijaitsevan Vehkaojan ympäristö on lähes täysin hakattu. Hakkuun keskeltä löytyi yksi pähkinäpensasryhmä. Vehkaoja on aiemmin ollut arvokas luontokohde (Nironen 1991). Vanhakylän ja Metsäpirtin itäpuoliset metsät lähes ovat kauttaaltaan hakattuja. Lakialueella on harvennettua puolukkatyypin männikköä, muualla on varttuvaa käenkaalimustikkatyypin kuusikkoa ja avohakkuuta. Korpeismäen ja Hongismäen alueet ovat käsiteltyjä talousmetsiä. Niissä on suurten avohakkuualueiden välissä pieniä metsäkaistaleita.

Maisema- ja luontoarvot

Syrjäisillä peltoalueilla ei ole suurmaisemallista merkitystä. Peltojen viljelykäyttö on kuitenkin vanhojen tilojen pienmaisemien säilymisen kannalta tärkeää. Vanhankyläntien itäpuolella on liito-oravan elinalue (L 24).

Maastokäynnillä havaittiin hiirihaukkapoikue Pettersbergin koillispuolisella metsäalueella. Arvokkaaksi luontokohteeksi aiemmin todettu Vehkaoja on menettänyt merkityksensä.

Suositukset

Lakialueet ja liito-oravan elinalue: Luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Muut metsäalueet ja viljelyksessä olevat pellot: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Metsän ja peltojen reunat, teiden varret: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Mahdollinen uudisrakentaminen sopii nykyisten tilojen ja teiden yhteyteen metsien ja peltojen reunavyöhykkeille.

Osa-alue 6

Osa-alue muodostuu melko pirstaleisista peltoalueista, jotka ympäröivät pienehköjä metsäalueita. Laajimmat yhtenäiset peltoalueet kuuluvat Mikkolanmäen pohjoispuoliseen viljelymaisemaan (kohde M5). Henriksdalin tilan rakennukset peltoineen muodostaa oman pienmaisemansa (kohde M7). Osa-alueen eteläreunassa sijaitseva Myyrinmäen tilan valkoiseksi rapattu päärakennus on maamerkkimäinen kohde, jonka läheisyydessä on kylämäistä rakennetta. Myyrinmäen tilakeskuksen pohjoispuolella viljeltiin koristekaalia syksyllä 2002. Koivumäenkujan varrella on uudisrakentamista.

Metsät ovat hakkuualueiden pirstomia. Henriksdalin länsi- ja pohjoispuolisessa metsässä on uusia avohakkuualueita, mutta luoteis- ja lounaisosa ovat säästyneet hakkuilta. Lounaisosassa sijaitsevan kalliojyrkänteen alla on pieniä luonnontilaisia lähteitä. Metsä on käenkaali-oravanmarjatyypin kuusikkoa. Kuusama ja sinivuokko ovat runsaita, lähteiden reunalla myös kevätlinnunsilmä. Luoteisosassa on säästynyt varttunutta käenkaali-mustikkatyypin sekametsää. Myös koillisessa on hakkaamattomia varttuneita kuusikkoja. Paikoin on pienialaisia metsäkortekorpia.

Maisema- ja luontoarvot

Laajimmat peltoalueet kuuluvat paikallisesti arvokkaaseen Mikkolanmäen pohjoiseen viljelymaisemaan (kohde M5). Henriksdalin viljelymaisema (kohde M7) on selvitysalueen kannalta merkittävä.

Alueella ei ole erityisiä luontokohteita. Metsäalueen luoteiskulmassa havaittiin nuolihaukan lentopoikue.

Suositukset

Lakialueet ja laajimmat peltoalueet: Luokka I / muutoksille herkät alueet

Muut metsäalueet ja pienialaiset pellot: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Metsän reunat, metsäsaarekkeet: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Henriksdalin ja Myyrinmäen rakennuskanta tulisi inventoida. Myyrinmäen ympäristön kylämäisyyttä voi täydentää uudisrakentamisella.

Osa-alue 7

Osa-alue muodostuu metsäisistä kallioalueista ja pelloista. Kallioalueet ovat valtaosin hakattuja, mutta osa-alueen pohjoisin metsäalue on säilynyt melko hyvin.

Läntisin peltoalue kuuluu Nummenpään kylämaisemaan. Koilliset peltoalueet liittyvät Henriksdalin viljelymaisemaan (kohde M7). Myyrinmäki ja Passanmäki rajaavat osaltaan seudullisesti arvokasta Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaa (kohde M1). Myyrinmaan tilan eteläpuolella oli syksyllä 2002 hevoslaidun (kohde M18).

Hyypiönmäki (kohde L7) on osa-alueen eteläisin kallioalue ja se sijaitsee osittain Lepsämän kaava-alueen puolella. Lepsämän puoleinen osa on valtaosin hakattu, samoin kuin Perttulan puoleisen osan pohjoisreuna. Itäosan kallionjyrkänteen alle on raivattu peltoa. Metsä on etupäässä mustikkatyypin sekametsää ja puolukkatyypin männikköä.

Passanmäen (kohde L6) halki menee kaksi suurta voimalinjaa, kallionjyrkänteen alaosa on hakattu. Kallioalueen koillispuolella on paikoin rehevää käenkaali-oravanmarjatyypin saniaislehtoa, jossa kasvaa mm. mustakonnanmarjaa. Pellon reunametsässä kasvaa joitain isoja haapoja.

Myyrinmäki (kohde L5) on laaja metsäalue, joka on pääosin hakattu. Metsät ovat valtaosin mustikkatyypin kuusivaltaisia sekametsiä. Myyrinmäen luoteispuolella Kurkinimisen talon eteläpuolella sijaitseva metsäalue on melko hyvin säilynyt, vain etelä- ja itäosassa on tehty hakkuita. Länsiosassa on kuusivaltainen puronvarsilehto, jossa on aluskasvillisuutena mm. mustakonnanmarjaa ja lehtopähkämö. Puro saa alkunsa pienestä saniais-/metsäkortekorvesta. Etelä- ja lounaisosissa on käenkaali-oravanmarjatyypin kuusikkoa, jossa kasvaa runsaasti sinivuokkoa ja kevätlinnunhernettä, paikoin pellon reunassa on isoja haapoja.

Maisema- ja luontoarvot

Läntinen peltoalue on osa seudullisesti arvokasta Nummenpään kylämaisemaan liittyvää (LT Konsultit 1997) kokonaisuutta. Koillinen peltoalue kuuluu selvitysalueen kannalta merkittävään Henriksdalin viljelymaisemaan (kohde M7).

Myyrinmäki (kohde L5), Passanmäki (kohde L6) ja Hyypiönmäki (kohde L7) ovat merkittäviä kallioalueita. Alueella länsiosassa todettiin kaksi liito-oravan asuttamaa pellonreunushaavikkoa (L 22 ja L 23).

Suositukset

Kallioalueet, mäkien lakiosat ja liito-oravan asuttamat metsät: Luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Läntisin peltoalue: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Koillinen peltoalue ja muut metsäalueet: luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Keskellä sijaitseva peltoalue, Myyrinmäen luoteispuolisen mäen rinteet, Ilmolan tilakeskuksen länsipuoli: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Myyrinmäen eteläisille rinteille ei tule maisemallisista syistä rakentaa. Mahdollinen uudisrakentaminen sopii maiseman ja luonnon kannalta osa-alueen keskiosiin.

Osa-alue 8

Alue muodostuu laajasta, viljelykäytössä olevasta peltoaukeasta sekä sitä pohjoisesta rajaavasta Mikkolanmäestä (kohde M5). Peltoaukea on Perttulan ja Uotilan kulttuurimaiseman (kohde M1) läntinen osa. Perttulan kylämäeltä avautuu tärkeä näkymä osa-alueelle. Melko tasaisen peltolaakson rinteet nousevat reunoille jyrkemmin selännealueita kohti. Yli-Lepsämäntie seurailee pellon ja metsän välistä reunaa ja siitä avautuu näkymiä peltolaaksoon.

Mikkolanmäellä sijaitsee Ali-Mikkolan tilakeskus, joka ei kuitenkaan näy suurmaisemassa, sillä sen ympärille on rakentunut uudisrakentamista. Etenkin tilan länsipuolella on yhtenäisempi pääasiassa 1-kerroksisten puu- ja tiilitalojen muodostama kokonaisuus.

Maisemassa merkittäviä tilakeskuksia ovat Yli-Lepsämäntien varrella sijaitseva Perttula komeine jugend-tyylisine päärakennuksineen ja pihapuustoineen sekä Koivikko ja Pihtimäki. Pihtimäen rakennusryhmä on väritykseltään punainen ja se muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Tilalla on myös vanhaa rakennuskantaa. Kantolan tilan päärakennus näytti olevan autio syksyllä 2002. Peltoalueen laidassa sijaitsee muuntamo ja useat voimalinjat halkovat viljelymaisemaa.

Maisema- ja luontoarvot

Peltoaukea kuuluu Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaan (kohde M1), joka on seudullisesti arvokas kokonaisuus. Peltoalueen itäosa kuuluu myös osana valtakunnallisesti merkittävään kulttuurihistorialliseen Valkjärven-Numlahden-Perttulan ympäristökokonaisuuteen (YM ja museovirasto 1993). Mikkolanmäki on paikallisesti arvokas asutusmäki, joka liittyy sekä Perttulan kulttuurimaisemaan että Mikkolanmäen pohjoiseen viljelymaisemaan (kohde M5).

Alueella ei tiedetä olevan merkittäviä luontokohteita.

Suositukset

Peltoalue: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Mikkolanmäki: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietävä alue

Mikkolanmäen lounaisosa Nummenpääntien varrella: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Mikkolanmäen lounaisosan peltoa rajaavaan metsänreunaan ei tulisi osoittaa rakentamista maisemallisista syistä. Kantolan autiotila on sopiva uudisrakentamispaikka, kunhan rakentamistapa on perinteiseen viljelymaisemaan sopiva. Peltosaarekkeiden tilakeskuksiin liittyvä pienimuotoinen täydennys- tai lisärakentaminen on mahdollista perinteiseen rakentamistapaan ja maisemaan soveltuvalla tavalla.

Osa-alue 9

Osa-alue kattaa Perttulan ja Uotilan keskeiset kylämäet lähipeltoineen ja laidunalueineen. Kyläalue on Perttulan ja Uotilan kulttuurimaiseman (kohde M1) ydin. Kumparemaiset mäet avokallioineen ja eri-ikäisine rakennuksineen muodostavat kerroksellisen ja monipuolisen kokonaisuuden. Mäillä on runsaasti vanhaa rakennuskantaa sekä laidunalue, Perttulan kylämäen laidun (kohde M16). Maisemallisesti keskeisiä tilakeskuksia ovat Tapola, Jussila, Airikkala ja Penttilä sekä julkisista rakennuksista Uotilan koulut ja Perttulanmäellä sijaitseva seurojentalo. Vanhat kylätiet ja -raitit ovat säilyttäneet linjauksensa ja tunnelmansa. Maisemarakenne on selkeä, rakentaminen sijoittuu mäkialueille, joita reunustavat viljely- ja laidunalueet. Toimiva kyläkauppa Lopentien varrella on kyläläisten keskeinen palvelupiste ja tapaamispaikka.

Kylämäet ovat luonnonoloiltaan merkittäviä kallioalueita, joilla on arvoa myös kulttuurivaikutteisen kalliokasvillisuuden ansiosta. Perttula–Uotilan kolmesta kyläkalliosta kasvistollisesti ja geologisesti arvokkaimmat sijaitsevat tällä osa-alueella.

Maisema- ja luontoarvot

Liitekarttaan 3. on koottu luonnon ja maiseman kannalta merkittävimmät alueet Perttulan kylämäillä. Perttulan ja Uotilan kylämäet ovat seudullisesti arvokkaita (kohde M1). Ne kuuluvat myös osana valtakunnallisesti merkittävään kulttuurihistorialliseen Valkjärven–Numlahden–Perttulan ympäristökokonaisuuteen (YM ja museovirasto 1993). Kylämäkien laajoja peltoaukeita rajaavat reunat sekä kauas näkyvät lakialueet ovat maisemallisesti herkkiä alueita. Kylän laidunalueet ovat maisemallisesti merkittäviä (kohde M 16).

Kyläkalliot.(kohteet L17 ja L18) ovat arvokkaita kallio- ja kasvillisuuskohteita.

Vanha tielinjaus on historiallisesti ja maisemallisesti merkittävä elementti osa-alueella.

Suositukset

Kalliot: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Pelto- ja laidunalueet, keskeisimpiä peltoaukeita rajaavat kylämäkien reunat: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Rakennushistoriallisesti arvokkaimmat tilakeskukset sekä kylätiet: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Kylämäet: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Tapolan tilakeskuksen koillis- ja itäpuoli sekä Hongismäen länsipuoli: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Kylämäkien rakennushistorialliset kohteet olisi hyvä inventoida/ inventoinnit päivittää.

Osa-alue 10

Uotilan peltoalue, jota metsäpeitteiset mäet rajaavat lähes joka puolelta. Uotilan keskeisen kylämäen pohjoispuolinen kulttuurimaisema (kohde M3) liittyy reuna-alueena Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaan. Itäinen peltolaakso on osa Luhtajoenlaakson kulttuurimaisemakokonaisuutta (kohde M3). Palsin, Yli-Ollan ja Yli-Juholan mäet tilakeskuksineen ovat maiseman maamerkkejä. Palsi on Uotilan vanha kantatila ja muodostaa maisemallisesti hienon kokonaisuuden. Toisaalta tilalla ei ilmeisesti enää viljellä ja pihapiiriä uhkaa pusikoituminen. Tilalla on vanhaa rakennuskantaa, mm. tiilimakasiini ja punamullattu aitta sekä komeita kuusia ja mäntyjä. Yli-Ollan tilalla on hevosia (kohde M11). Osa-alueen kaakkoisosassa on Rintelän tilan hevoslaidun (kohde M13). Useissa osa-alueen tilakeskuksissa on rakennuskanta uusiutunut ja uudisrakentamista on jonkin verran myös peltoalueella.

Perttulan kyläkallioihin liittyvä Palsinmäki (kohde L19) ei ole niin edustava kallioalue kuin osa-alueella 9 sijaitsevat muut Perttulan ja Uotilan kyläkalliot. Palsinmäen kalliopaljastumat ovat pieniä ja maasto on tasaisempaa kuin Perttulan ja Uotilan kalliomäillä. Palsinmäki on pääosin käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa. Laella kasvaa voimakkaasti harvennettua männikköä.

Raivankallio on maisemallisesti merkittävä avotilaa rajaava reuna. Raivankallion lähiympäristö on hakattu paljaaksi. Maisemassa kauas näkyvä kallion lakialue on metsäinen. Kallion kupeessa kasvaa metsälehmuksia (kohde L3). Suurin osa Raivankallion ja Rintelän välisestä metsäalueesta on varttuvaa käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa.

Maisema- ja luontoarvot

Peltoalueet ovat paikallisesti arvokkaita maisemakohteita (kohde M3). Yli-Ollan hevostila laidunalueineen on maisemallisesti merkittävä (kohde M11).

Palsinmäki kuuluu Perttulan kyläkallioiden arvokkaaseen kallioalueeseen (Perttulan kyläkallio III, kohde L20). Raivankallio on paikallisesti merkittävä kasvillisuuskohde (kohde L3).

Suositukset

Pellot ja Palsin tilakeskus: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Lakialueet: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Muut metsäalueet: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Palsinmäki ja Rintelän länsipuoli: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Palsin tilakeskuksen rakennuskanta tulee inventoida tai mahdollisesti tehty inventointi päivittää.

Osa-alue 11

Selvitysalueen kaakkoiskulmassa sijaitseva, pelto- ja metsäalueista muodostuva osa-alue, jonka pellot liittyvät reuna-alueina Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaan sekä Numlahden kartanon kulttuurimaisemaan. Numlahden koillinen maisema-alue (kohde M4) on melko pienipiirteistä viljelymaisemaa, jonka peltojen ympäröimissä metsäsaarekkeissa on viehättäviä pihapiirejä, mm. Etelärinne, Arola ja Tyynelä. Rakentaminen sijoittuu pääasiassa perinteisille paikoille metsänreunoille tai metsäkumpareille. Peltojen reunoissa on jonkin verran uudisrakennuksia. Syksyllä 2002 alueella oli rakenteilla iso maneesi ja tallit Onnelan luoteispuolelle.

Numlahden kartanon itäpuolella kohoava seudullisesti arvokkaita peltoalueita rajaava metsänreuna on kerroksellinen, osittain kallioinen ja jyrkkärinteinen.

Osa-alueen itä- ja eteläreuna on kumpuilevaa, kuusivaltaista metsäaluetta, joka jatkuu kaakkoon Nummimäen selvitysalueen puolelle ja etelään Klaukkalan suuntaan. Metsäalueen pohjoisin osa, Rouvamäki, on kallioinen peltojen reunustama mäki. Rouvamäen metsät ovat käenkaali-mustikkatyypin sekametsiä. Puusto on nuorta, paikoin taimikkoa. Itärinteen kasvillisuus on muuta aluetta rehevämpää, mm. sinivuokkoa on runsaasti. Siellä täällä kasvaa myös kevätlinnunhernettä, imikkää, lehto-orvokkia ja lehtoleinikkiä. Yhdestä paikasta tavattiin muutama lehmuksen vesa. Kallioalueet ovat tiheäpuustoisia.

Pellolla Rouvamäen luoteispuolella sijaitseva kiilamainen metsäalue on ilmeisesti entistä peltoa. Paikalla kasvaa haavikkoa ja nuorta lehtipuuvesakkoa.

Rouvamäen eteläpuolinen metsäalue on laajalti hakattu. Alueen pohjoisosa on vesoittunutta, siemenpuuasentoon jätettyä kalliomännikköä. Peltojen reunoissa kasvaa lehtipuustoa, mm. haapoja ja koivuja, sekä varttuvaa kuusikkoa. Antinsuon pellon kaakkoispuolinen alue on varttuvaa, harvennettua käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa ja paikoin mäntyvaltaisempaa mustikkatyypin metsää. Antinsuon eteläpuolella on nuorta mustikkatyypin kuusikkoa ja vesoittunut hakkuuaukko.

Antinsuon pelto on ollut useita vuosia pois viljelykäytöstä. Pellon länsipuolinen metsäalue muodostuu kahdesta kallioharjanteesta ja niiden välisestä notkelmasta, joka on soistunutta metsämaata. Alueella on tehty melko paljon hakkuita. Metsäalueen lounaiskulmassa on motocross-rata. Metsät ovat suurimmaksi osaksi mustikka- ja käenkaalimustikkatyypin kuusikkoa. Parhaiten säilyneet metsäkuviot sijaitsevat Antinsuon lounaispuolella ja alueen länsireunassa. Kallioiden laet ovat puolukka- ja mustikkatyypin kangasmetsää.

Maisema- ja luontoarvot

Selvitysalueen keskeinen peltoaukea on paikallisesti arvokas. Pienemmät ja syrjäisemmät pellot eivät ole suurmaisemassa merkittäviä. Osa reunapelloista ei ole enää viljelyksessä.

Alueella ei todettu erityisiä luontokohteita. Kasvillisuudeltaan monipuolisin alue on Rouvanmäen itärinne, jonka lehtomaisella kankaalla kasvaa muutama metsälehmuksen vesa ja jonkin verran lehtokasvillisuutta. Puusto on nuorta.

Honkalan tilan länsipuolisella pellolla oleskeli elokuussa 2002 hiljattain pesänsä jättänyt tuulihaukkapoikue.

Suositukset

Keskeinen peltoalue: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Lakialueet: Luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Muut metsäalueet: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Pienet pellot ja peltoaluetta idässä rajaavat rinteet: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Rakenteilla oleva maneesi tulee maisemoida istutuksin.

Osa-alue 12

Pääosa alueesta on entisen Kuhajärven muodostamaa tasaista peltoaukeaa, joka kuuluu Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaan (kohde M1) sen eteläisenä osana. Perttulan ja Uotilan kylämäet näkyvät hienosti peltoaukean yli. Osa-alueen läpi kulkee Lopelle johtava tie. Tien länsipuolella on Sahamäen (kohde M8) asutustaajama, jossa sijaitsee myös Nurmijärven ammattioppilaitos. Eteläosassa on Numlahden kartanon kulttuurimaisema (kohde M2), joka jatkuu selvitysalueen ulkopuolelle etelään Valkjärvelle päin avoimena viljelylaaksona. Numlahden kartanomaisemaan kytkeytyy myös Kuhakoski (kohde L16), joka kulkee kallioon louhitussa uomassaan ja muodostaa oman mielenkiintoisen pienmaisemansa.

Alueen metsäiset kalliomäet ovat maisemallisesti merkittäviä. Sahamäen taajaman itäpuolinen kuusikkomäki (kohde L14) ja eteläosan tienvarsikallio (kohde 17) ovat säilyneet rakentamattomina, eikä niissä myöskään ole tehty maisemassa näkyviä hakkuita.

Alueen läntisin kapea solassa kulkeva peltolaakso ei ole suurmaisemassa merkittävä, Sahamäen asutustaajaman uudisrakentaminen on levittäytynyt jonkin verran pellon reunaan.

Maisema- ja luontoarvot

Laaja avoin peltoalue, Numlahden kartanon ja Kuhakosken kulttuurimaisema ovat seudullisesti arvokkaita. Kyseiset alueet kuuluvat myös valtakunnallisesti merkittävään kulttuurihistorialliseen Valkjärven–Numlahden–Perttulan ympäristökokonaisuuteen (YM ja museovirasto 1993). Sahanmäen asutusmäki on selvitysalueen kannalta merkittävä. Osa-alueella on myös maisemakokonaisuuksiin olennaisesti liittyviä laidunalueita,

Kuhakosken laitumet (kohde M15) sekä Numlahden kartanon laidunalueet (kohde M14).

Sahamäen alueella on kolme arvokasta kallioaluetta (Sahamäki-itä L13, Sahamäki-pohjoinen L14 sekä Kuhakoski L15). Taajaman eteläpuolella tien varressa on paikallisesti arvokas tienvarsikallio (L16). Kuhakosken alueen kulttuurivaikutteinen kasvillisuus on monipuolista. Lajistoon kuuluu mm. taantunut ketoneilikka.

Suositukset

Laaja peltoaukea, Numlahden kartanomaisema, Kuhakosken maisema: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Lakialueet: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Sahamäki: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietävä alue

Läntisen pellon reuna: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Sahamäen vanhimmat rakennukset tulisi inventoida tai tehdä alueinventoinnin.

Osa-alue 13

Sahamäen länsipuolella sijaitseva metsä-peltoalue, jossa on kaksi pohjois-eteläsuuntaista kallioista metsäselännettä ja niiden välissä viljelykäytössä olevaa peltoa. Itäisemmän peltolaakson leveämpi pohjoisosa (Sahamäen pohjoispää) näkyy kauas Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisema-alueelle. Sen yhteydessä sijaitsee historiallisesti merkittävä Yli-Mikkolan päärakennus. Kapealla kalliomäkien välisellä peltolaaksolla ei ole suurmaisemassa merkitystä, mutta laaksossa on muutama viehättävä pikkutila pihapiireineen.

Läntisin viljelylaakso on leveämpi ja maisemallisesti merkittävämpi, Partiokorven viljelymaisema (kohde M6), jonka maamerkkinä on Partiokorven tilan komea päärakennus piharakennuksineen. Tilalla on hevosia. Maisema-alue liittyy Perttulan ja Uotilan kulttuurimaisemaan omana suhteellisen kapeana peltoaukeana. Partiokorven tilakeskuksen itäpuolella on uudisrakentamista ja pieni peltoalue.

Osa-alueen metsäselänteet ovat pinnanmuodoiltaan vaihtelevia kallioalueita, joiden pohjois- ja itärinteellä on avokallioita ja jyrkänteitä. Huomattavimmat kallioalueet ovat Viinakojunmäki–Mahoniitynmäki (kohde L11) sekä Sahamäen (kohde L12) itäosan kalliot. Kallioiden alla ja Sahamäen kaakkoisrinteessä on lehtomaista kuusikkoa ja kuusilehtoa, joiden kasvilajistoon kuuluvat mm. sinivuokko ja kevätlinnunherne. Osa lehdoista on hakattu.

Kallioselänteiden länsireunat ovat loivemmin viettäviä ja niissä on niukemmin paljasta kalliomaastoa. Kallioalueiden puusto on pääosin mustikka- ja puolukkatyypin männikköä, mutta hakkuita on tehty monin paikoin. Länsirinteillä vallitsevat käenkaalimustikkatyypin kuusikot, mäntytaimikot ja hakkuuaukot.

Maisema- ja luontoarvot

Läntinen Partiokorven viljelymaisema (kohde M 6) on paikallisesti arvokas. Partiokorven hevoslaitumet (kohde M17) ovat maisemaa elävöittäviä.

Viinakojunmäki–Mahoniitynmäki (kohde L11) sekä Sahamäki (kohde L12) ovat arvokkaita kalliokohteita. Sahamäellä on liito-oravan reviiri (L 21).

Suositukset

Laki- ja kallioalueet sekä jyrkänteet: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Sahamäen länsirinne ja eteläpää: Luokka I / muutoksille herkkä alue

Peltolaaksot ja muut metsäalueet: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Yli-Mikkolan eteläpuolinen metsäalue, Partiokorven itäpuolinen pieni pelto ja Viinakojunmäen itäpuoli: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

Yli-Mikkolan tilan ja olemassa olevien pikku tilakeskusten yhteyteen tulevan mahdollisen uudisrakentamisen tulee sijainniltaan ja rakennustavaltaan sopia perinteiseen ympäristöön. Yli-Mikkolan ja Partiokorven rakennuskanta tulisi inventoida.

Osa-alue 14

Osa-alue koostuu osittain Lepsämän puolella sijaitsevasta kolmesta kallioalueesta ja niiden väliin jäävistä laaksomaisista painanteista. Alue on metsä- ja kalliomaastoa. Asuinrakennuksia on niukasti. Metsät ovat voimakkaasti käsiteltyjä. Yli-Lepsämäntien varrella on jonkin verran asutusta. Lehtimäen tilakokonaisuus näkyy hyvin avoimessa maisemassa Yli-Lepsämäntieltä.

Länsiosan Aromäki ja Pihtimäki ovat pellonreunametsiä lukuun ottamatta täysin hakattuja. Itäosassa sijaitsevan Äijänkallion kaakkoispuolella vähäinen mustikkatyypin kuusimetsä, muuten alue on nuorta taimikkoa ja avohakkuuta. Osa-alueen kaakkoisosassa sijaitsee ojitettu Mustinsuo.

Maisema- ja luontoarvot

Peltoalueen reunassa sijaitsevilla kallioalueilla ja jyrkänteillä on huomattava maisemallinen arvo. Maisemassa erottuu parhaiten Äijänkallion itäinen pellon reunaan viettävä jyrkänne.

Pihtimäki (kohde L8), Aromäki (kohde L9) ja Äijänkallio (kohde L10) ovat merkittäviä kallioalueita.

Suositukset

Mäkien lakialueet ja jyrkänteet sekä peltoja reunustavat rinnealueet: Luokka I / muutoksille herkkiä alueita

Muut metsäalueet ja Lehtimäen tilakeskus peltoineen: Luokka II / jonkin verran muutoksia sietäviä alueita

Äijänkallion ja Mustinsuon välinen metsäalue: Luokka III / muutoksia sietäviä alueita

6. LÄHDEVIITTEET

Enviro & Ympäristösuunnittelu Ok 2003. *Röykän itäosan luonto ja maisema*. Nurmijärven kunta. Moniste

Härö, E. 1985. *Nurmijärven kulttuurimaisema*. Nurmijärven kunta.

Nironen, M. 1991. *Nurmijärven luonnoltaan arvokkaat pienvedet*. Nurmijärven kunta, ympäristölautakunta. Moniste.

Nurmijärven kunta 1987. *Ympäristösuunnitelma, perusselvitys*. Nurmijärven kunta, suunnitteluosasto, yleiskaavatoimisto. Moniste.

Nurmijärven kunta 1989. *Nurmijärven yleiskaava*. Hyväksytty kunnanvaltuustossa 22.2.1989.

Nurmijärven kunta ja Maa ja Vesi Oy 1990. *Ympäristö- ja maisemaselvitys.*

LT-Konsultit 1997. *Nurmijärven maisemainventointi ja kulttuurimaisemaselvitys*. Nurmijärven kunta.

Nurmijärven kunta 2002. *Luontotiedot: luonnonmuistomerkit, liito-oravahavainnot*. Julkaisematon.

Piirainen, M., Piirainen, P. ja Ryynänen, R. 1991. *Nurmijärven koulujen luonto- ja ympäristöopetuskohtee*t. Nurmijärven ympäristölautakunta. Moniste.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. *Suomen lajien uhanalaisuus 2000*. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Siitonen, M. 2001. *Kaavan luontovaikutusselvitys*. Nurmijärven Klaukkalan osayleiskaava 2001. Nurmijärven kunta. Moniste.

Uudenmaan ympäristökeskus 2002. *Ympäristökeskuksen tiedostot: Arvokkaat luontokohteet, luonnonsuojelulain luontotyypit ja inventoidut kohteet, uhanalaiset lajit ja Natura-alueiden rajaukset ja tietolomakkeet*.

Uudenmaan liitto 2002. *Uudenmaan maakuntakaava -luonnos*. Uudenmaan liitto 28.1.2002.

Ympäristöministeriö 1992. *Maisemanhoito, Maisema-aluetyöryhmän mietintö I*. Mietintö 66/1992.

Ympäristöministeriö ja museovirasto 1993. *Rakennettu kulttuuriympäristö*, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991. *Nurmijärven ympäristö- ja luontokohdeinventointi*. Nurmijärven ympäristölautakunta. Moniste.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992. *Nurmijärven kallioselvitys*. Nurmijärven kunta. Moniste.

Haastattelut

Ilpo Huolman, Uudenmaan ympäristökeskus
Leena Eerola, Uudenmaan ympäristökeskus
Hannu Ormio, Metsähallitus
Pentti Hyvärinen, Nurmijärven luonto ry
Toivo Vanhatalo, Nurmijärven luonto ry
Reijo Orava, Uudenmaan riistanhoitopiiri

PERTTULAN ARVOKKAAT LUONTOKOHTEET

Arvokas luontokohde

Liito-oravan elinalue

Liito-oravan asuinpuu

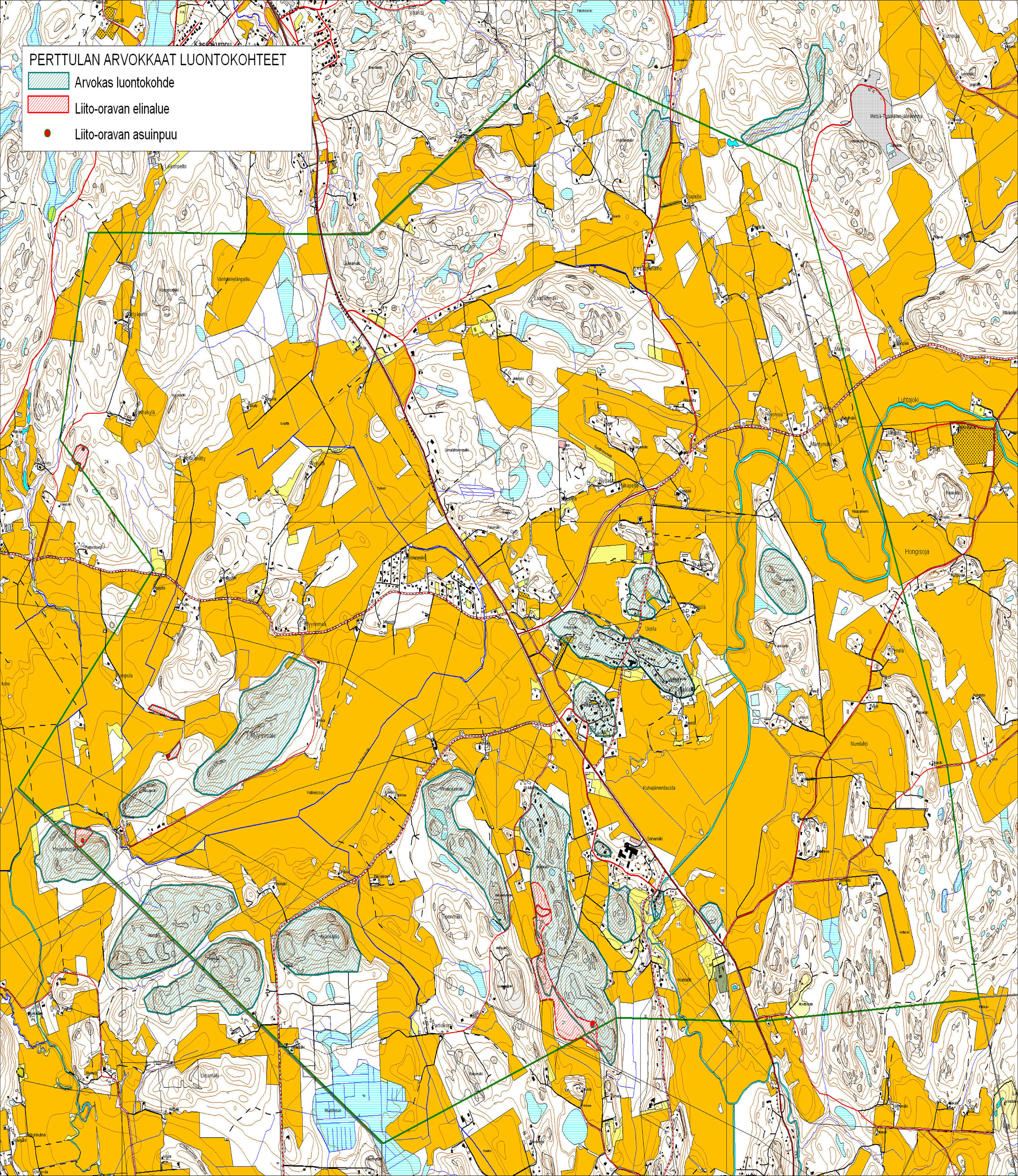

PERTTULAN MAISEMAKOHTEET

- seudullisesti arvokas maisema-alue
- paikallisesti arvokas maisema-alue
- merkittävä maisema-alue
- laidunalue

M 1
M 2
M 3
M 4
M 5
M 6
M 7
M 8
M 9
M 10
M 11
M 12
M 13
M 14
M 15
M 16
M 17
M 18
M 19

PERTTULAN KYLÄKALLIOIDEN LUONTO- JA MAISEMA-ARVOT

- Kasvillisuudeltaan arvokas alue
- Geologisesti arvokas alue
- Kasvillisuudeltaan arvokas laidunalue
- Maisemallisesti ja/tai kulttuurihistoriallisesti arvokas alue

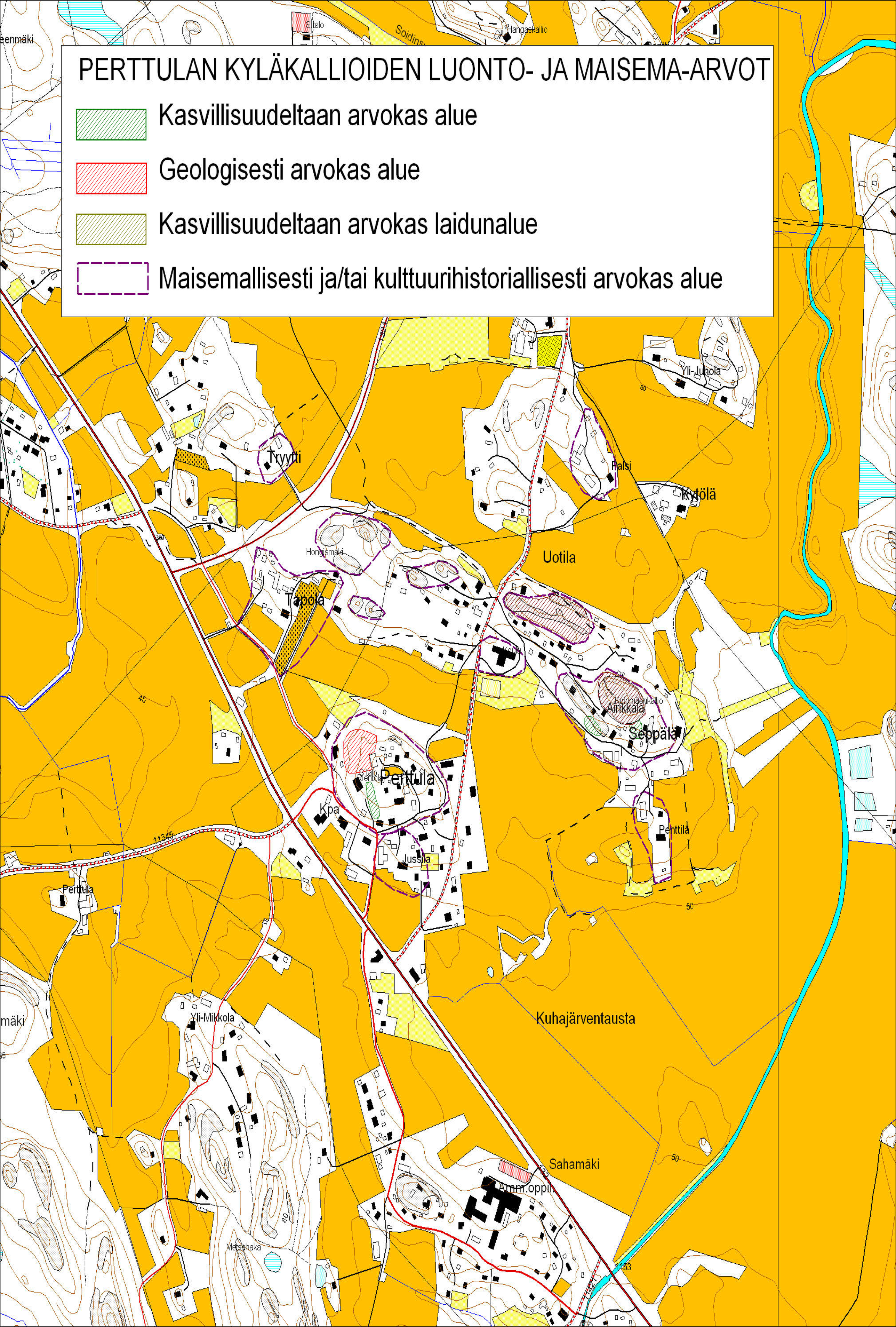

PERTTULAN OSA-ALUEET JA YMPÄRISTÖLUOKITUS

Luokka I / Muutoksille herkät alueet

Luokka II / Jonkin verran muutoksia sietävät alueet
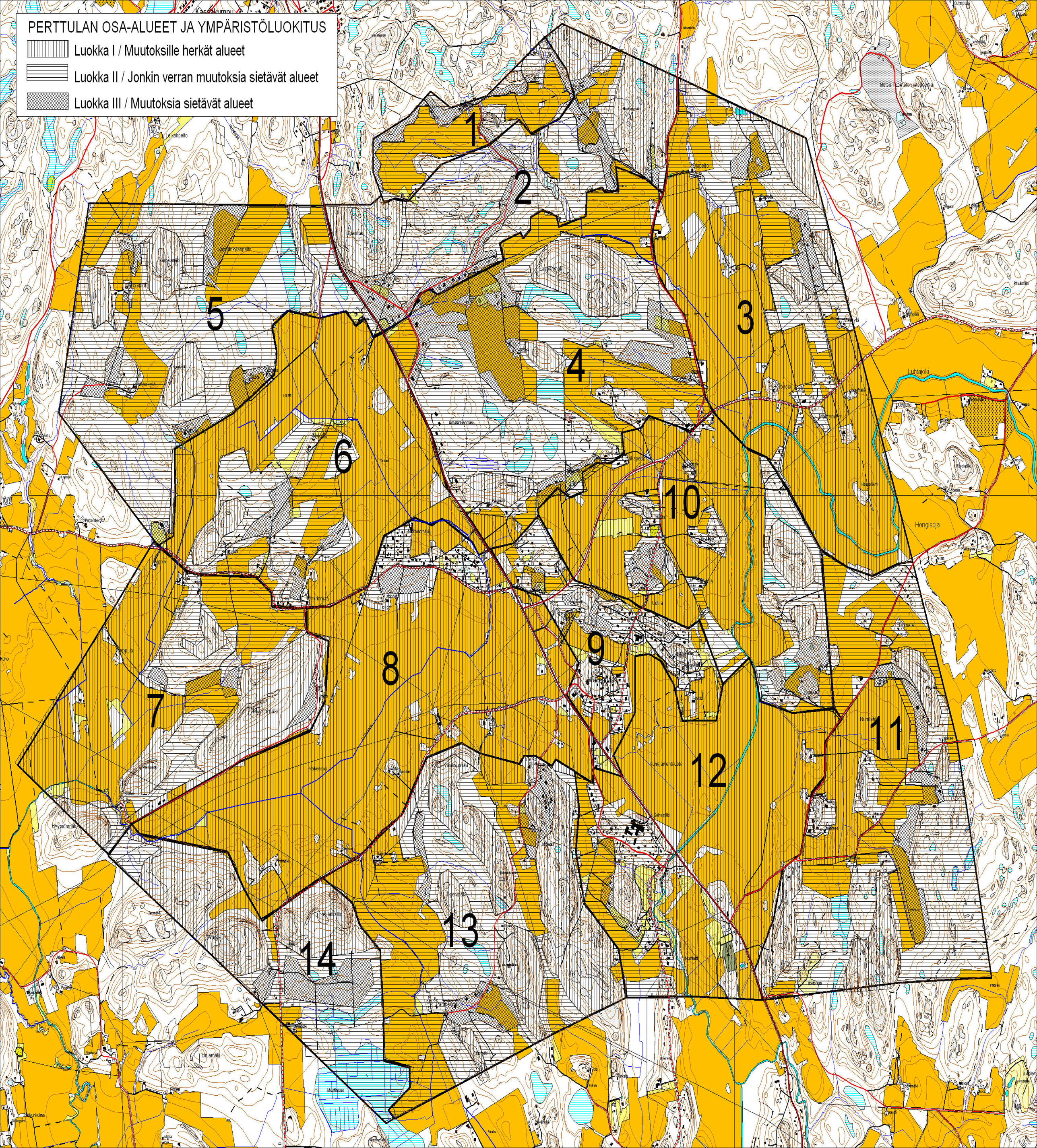
Luokka III / Muutoksia sietävät alueet